

SENDEKİ YANKIMI KEŞFET FIND MY ECHO IN YOU

BAŞKALARI
HAKKINDA
GERÇEĞE
MERAKLI OL

BAŞKALARINI
DUYGULARINI
HİSSED

KENDİNİZİ
BAŞKALARINI
AYAKKABILARINDA
HAYAL E

TÜM
OKULLAR İÇİN
UYGULAMA ÖRNEKLİ
EMPATİ
EL KİTABI

KİM
OLDUĞUNU
PAYLAŞ

DIKKATLİ
BİR
DINLEYİCİ
OLUN

BENZERLİKLERİ
KEŞFEDİN

SENDEKİ YANKIMI KEŞFET ERASMUS+ PROJESİDİR.

**“Sendeki Yankımı Keşfet” Erasmus+ Programı Okullar Arası Değişim Ortaklıkları (KA229)
Projemizin Eğitimde Empati Uygulamaları El Kitabıdır.**

Proje No: 2019-1-TR01-KA229-077051

Basım: Ağustos 2022

Proje Web Adresi: [www. http://www.sendekiyankimikesfet.com](http://www.sendekiyankimikesfet.com)

Proje Instagram Hesabı: [@find_my_echo_in_you](https://www.instagram.com/find_my_echo_in_you)

Proje e-mail adresi: sarniceyo@gmail.com

Bu yayına ilişkin tüm yazışmalar, tüm bölümlerin çoğaltılması veya tercüme edilmesi de dahil olmak üzere, aşağıdaki adrese gönderilmelidir.

Sarıç Şehit Uzman Çavuş Egemen Yıldız Ortaokulu Müdürlüğü
Fatih Mahallesi Atatürk Caddesi No: 72/1 Gaziemir/ İZMİR

Yasal Temsilci: Özlem SÜMERKAN

Projede Yer Alan Okullar:

Sarıç Şehit Uzman Çavuş Egemen Yıldız Ortaokulu

Vasil Levski ” Primary School

Szkoła Podstawowa nr 9 im. Generała Józefa Wybickiego

Petar Pop Arsov

Kapak Tasarım: Olcay DOĞAN

Dizgi ve Mizanpaj: Olcay DOĞAN, Erhan YILMAZ, Rüştü NAR

Basım Yeri: EYS Basım Yayın Amb. San. Ve Tic. Ltd. Şti.

855 Sok. No: 51 Konak – İZMİR

Tel: 0 232 484 64 71

Matbaa Sertifika No: 44670

ISBN: THG 0973691 UEB

“Bu yayının basımı için gerekli finansman **Sendeki Yankımı Keşfet** [2019-1-TR01-KA229-077051] projesi, Avrupa Birliği Erasmus+ Programı tarafından sağlanmıştır. **ÜCRETSİZDİR**. Ancak bu kitapta yer alan görüşlerden Avrupa Komisyonu ve Türkiye Ulusal Ajansı sorumlu tutulamaz. Kaynak belirtmek kaydıyla alıntı yapılabilir.”

İÇİNDEKİLER

- 4 BU KİTAPTA NELER VAR
- 6 PROJE MOTİVASYONU VE EĞİTİM SİSTEMİNE ELEŞTİREL BİR BAKIŞ
- 8 PROJE ÖZETİ
- 10 PROJE HEDEFLERİMİZ
- 11 HER YÖNÜYLE EMPATİ
- 13 EMPATİNİN TANIMI VE TARİHSEL GELİŞİMİ
- 15 EMPATİNİN SEMPATİDEN FARKLILIĞI
- 16 EMPATİ GELİŞİMİ
- 19 DEMOKRASİ VE EMPATİ
- 20 ERASMUS+ PROGRAMI NEDİR?
- 21 ERASMUS+ PROGRAMININ ÖNCELİKLERİ
- 23 ERASMUS+ PROGRAMININ YAPISI NEDİR?
- 25 OKUL EĞİTİMİ ALANINDA ERASMUS AKREDİTASYONU
- 26 UYGULAMALI EMPATİ ETKİNLİKLERİ BÖLÜMÜ
- 28 ÇOCUĞUN İHTİYAÇLARI
- 29 SAĞLIKLI OKUL ORTAMI
- 30 ÖĞRETMENİMİ HATIRLIYORUM
- 31 EMPATİ ŞAPKASI
- 32 BANA KENDİNİ ANLAT
- 34 KOMŞUMU SEVİYORUM
- 35 KEŞKE ÖĞRETMENİM-OKUL YÖNETİCİM BİLSEYDİ!
- 36 DUYGU KÖŞESİ
- 37 DUYGULARI TANIMA
- 38 DUYGUMU BUL
- 40 DUYGU HEYKELİ
- 41 BEN KİMİM?
- 43 BAŞKALARININ DUYGULARINI ANLAYABİLMEK
- 46 BANA KENDİNİ ANLAT
- 47 PERDE ARKASINDAKİLERİ TAKDİR ETMEK
- 48 EMPATİYİ GELİŞTİRME
- 49 EMPATİK KUTULAR
- 51 İLETİŞİM ENGELLERİ
- 52 ÇOCUĞUN İHTİYAÇLARI
- 53 PROJE İNGİLİZCE ÖZETİ
- 54 KAYNAKÇA

Erasmus+ Programı Okullar Arası Değişim Ortaklıkları

2019-1-TR01-KA229-077051

SENDEKİ YANKIMI KEŞFET

Erasmus+ Projesi

Bütün eğitim kurumlarında kullanılabilir

Empati Uygulamaları

EL Kitabıdır.

Proje Yasal Temsilcisi

Özlem SÜMERKAN

Yazarlar

Rüştü NAR

Erhan YILMAZ

Olca DOĞAN

BU KİTAPTA NELER VAR

Serüvenimiz “Sendeki Yankımı Keşfet” Erasmus+ projesinin hibe almasıyla başlıyor. Eğitimde yenilikçilik peşinde koşan ve “bazı şeyler yolunda gitmiyor” sorusunu kendine soran meraklı eğitimcilerin öğrencileriyle birlikte çıktıkları üç yıllık bir yolculuğun ürünüdür aynı zamanda. Kitap; Empati konularında akademik bilgiler, eleştirel yaklaşımlar, çözüm önerileri aynı zamanda okullarda uygulanabilecek iyi örnekler içeriyor. Bireyde empati duygusunu geliştirmek ve empatinin okul kültürünün bir parçası olmasını sağlayacak yirmi kadar aktiviteyi de kitabımızda bulabilirsiniz. Şundan emin olun ki eğer bu uygulamaları öğrenci, öğretmen ve velilerinizle uygularsanız oldukça keyifli ve öğretici bir süreç yaşayacağınızın garantisini verebiliriz. Ayrıca kitabımızda Erasmus programları hakkında güncel bilgilerde mevcut. Proje tabanlı çalışmak ve yaratıcı çakılmalarınızı projelerle geniş kitlelerle yaygınlaştırmak istiyorsanız Erasmus programları ulaşılması zor olan her şeyi kolaylaştırıcı önemli imkanlar size sağlıyor. Erasmus programları Öğretmenler için mesleki, dil gelişimi, Avrupa kültürünü deneyimleme, anahtar yeterlilikleri geliştirme, inovatif bakış açısı en önemlisi de motivasyon sağlıyor. Öğrencilerimiz için Erasmus programının yarattığı heyecanı anlatmak oldukça zor, bunu denemeli ve öğrencilerimizin gözlerinde ki heyecana ortak olmalısınız. Bütün bu uygulamalar için iyi bir ekibinizin olması gerekir ama unutmayalım kendini geliştirmek isteyen ve yenilik peşinde koşmak isteyen veya keşfedilmeyi bekleyen o kadar çok kişi var ki, ilk adımı siz atın ve başkalarının hayatlarına dokunurken kendinizin de ne kadar çok değiştiğini ve geliştiğini göreceksiniz. Kısacası Erasmus programları değişimin kendisi, keşfetmenizi bekliyor.

Bu kitap serüvenimizin ve proje çalışmalarımızın kısa bir ürünü, umarız tüm eğitimciler ve öğrenciler için faydalı bir kaynak olacaktır.

Kitabın yazılması kadar üç yıllık süre boyunca emeği geçen yüzlerce gizli kahramanı bulunuyor projemizin. Projenin motor gücü ve projemize anlam kazandıran yüzlerce öğrenciye, proje okullarının müdürlerine, projenin yükünü taşıyan, projenin sağlıklı bir şekilde yürütülmesini canla başla sağlayan Sevda Çakır Şahin’e, Tuğba Afyoncu’ya, Şebnem Gürman’a, Çağrı Rona’ya, Erhan Yılmaz’a, Rüştü Nar’a, Olcay Doğan’a Anna Korzonek’e, Marta Dettlaff’a, Nada Ancevska’ya, Katerina Milevska’ya, Rositsa Ivanova Gergova’ya, Lyudmila Georgieva Tsekova’ya, proje faaliyetlerinde yer alan diğer öğretmenlerimize, burada ismini saymakla bitiremeyeceğimiz projenin bütün paydaşlarına sonsuz teşekkürler. Bu kitabın öğretmen arkadaşlarımız için yardımcı bir el kitabı olması dileğiyle.

Doğaya, insana, bütün canlılarla dost yaşamamız dileğiyle.

Proje Anahtar Ekibi

Projemizin resmi logosudur.

PROJE MOTİVASYONU ve EĞİTİM SİSTEMİNE ELEŞTİREL BİR BAKIŞ

İnsanlık tarihi dikkate alındığında birçok toplum tipi ortaya çıkmış ve bu toplum tipleri çok farklı evrelerden geçerek kendine uygun sistemler ortaya çıkarmıştır. Ortaya çıkan bu sistemlerin daha güçlü temeller üzerinde yükselmesi için toplumlar kendi ihtiyaçlarına göre bireylerin eğitilmesine özen göstermiş ve bu ihtiyaca yönelik kurumlar oluşturmuştur. Okul, bu kurumlardan en tarihsel ve en

köklüsüdür diyebiliriz. Eğitimi genel olarak davranış değişikliği, öğretimi de “bir alanda uzmanlaşmak” olarak tanımlarsak, okulların bu iki önemli unsurun kalbi olduğunu söyleyebiliriz. Eski çağlarda buna benzer kurumlarda “eğitim” kavramı daha hâkim bir durumken günümüz şartlarında üretim ve yaşam biçimlerinde ki değişim “öğretim” kavramını hâkim hale getiren bir durum ortaya çıkmıştır. Artık okullarda davranış kazandırma süreci ikinci planda bir görevken bir alanda uzmanlaşma (Öğretim) ilk sıraya yerleşmiş durumdadır.

Ülkemizde öğrenciler derslerdeki sınav başarısına göre elenerek başarılı veya başarısız olarak sınıflandırılmaktadır. Eğitim kavramı öğretim kavramı karşısında yok olmuş, erimiştir. Okul yaşantı süreci iyi matematikçiler, mühendislerin vs. yetişmesine katkı sağlarken empati kurabilen, problem çözebilen, farklılıklara çevreye saygı duyabilen insanların yetişmesiyle adeta ilgilenmemiştir. Toplumu ileriye taşıyan öğretmenler, öğrencilere iyi davranışların kazandırılması ve geliştirilmesi konusunda daha az çaba sarf edip, kendi alanlarına sıkıştırılmıştır dersek yanılmış olmayız.

Okul yaşantısı öğrenci üzerinde kendi yaşantısı ve haklarıyla bir birey olduğu algısını güçlendirmelidir ancak mevcut durum oldukça farklıdır. Sonucunda ise devam edilemeyecek düzeyde toplumsal yozlaşma ortaya çıkarmıştır. Toplumsal yapı içerisinde oldukça fazla güvensiz, tedirgin, yalnız ve küskün insanlar topluluğu

ortaya çıkmaktadır. Ortaya çıkan bu yozlaşma pozitif toplumsal ilerlemenin önünde büyük engel olmaya başlamıştır.

Çevre kirliliği, engellilere karşı dışlayıcı tutum, cinsiyet ayrımcılığı, her alanda hegemonik anlayış, mültecilere karşı dışlayıcı tutum, özetle ötekini algılayamama gibi önemli olumsuz davranışlar ortaya çıkmış ve yaygınlaşmıştır. Bu olumsuzlukların ortadan kaldırılması ve iyi okul iklimi oluşturmak projemizin motivasyonunu oluşturan unsurlardır. Sağlıklı toplum; bedensel, sosyal, ruhsal yönden sağlıklı bireylerden oluşur.

Bireylerin tüm yönleriyle sağlıklı olabilmesi ise, çocukların çok yönlü gelişimine ve nitelikli eğitimine önem vermek ve kaynak ayırmakla mümkündür. Öğretmen, öğrenci ve velilerimizin bu değişimin önemli ve dinamik bir parçası olması

için kişiler arası ilişkilerin en önemli basamağının empati becerilerinin geliştirilebilmesine bağlıdır. Bu gelişimi birbirine çok benzer sistemlerin ortaklaşmasından ziyade birbirinden tamamen farklı sistemlere (dil, inanç, kültür...) sahip okullarla ortaklaşa yapılacak çalışmalar ile başlamak, değişmek ve çevreyi

değiştirmek hedefimize Erasmus projemiz ile yaklaştığımızı söylemek mümkün.

Eğer okul iklimi sıcak, anlayışlı ve karşılıklı saygı çerçevesinde geliştirilirse öğrencilerimizde bu yolda sağlıklı bir yoldan gelişebilirler. Bütün proje süreçleri neticesinde böyle bir kitap ortaya çıkararak deneyimlerimizin ülkemizde ki birçok okul için destekleyici bir rehbera dönüşmesi ise oldukça heyecan verici.

"Sadece teknik ve kurumsal değişimi değil aynı zamanda felsefik bir değişimi" siz de gerçekleştirmek istiyorsanız bu kitap da yer alan uygulama sizler için oldukça faydalı olacaktır.

PROJE ÖZETİ

İnsanlık tarihi değerlendirildiğinde, geleneksel toplumlarda farklı kültürlerle iletişim daha az rastlanır bir durumken günümüz modern dünyasında toplumsal dinamikler yüksek düzeyde empatiyle hareket etmemizi gerektiriyor. Empati, kendiliğinden ya da ezberlenebilen bir şey değildir; günlük alışkanlıkların bir parçası olabilirse anlamlıdır. Bu parçanın zamanla eksilmesi insanlarda olumsuz davranışların bir alışkanlığa dönüşmesine neden olmaktadır.

Peki eğitim sistemimiz bu olumsuzlukların çözümüne cevap veriyor mu? Eğitim sistemimiz bir alanda uzmanlaşmayı (matematik, fen...) baskın bir unsur haline getirmekle birlikte iyi davranış kazandırma süreçlerini yeterince işlememektedir. Milli Eğitim Bakanlığımız Kapsayıcı Eğitim Projesi ile "farklılıklara saygı anlayışını" felsefi bir değişimle sağlamak amacıyla öğretmen eğitimleriyle işe başladı. Bakanlığımızın projesini destekleyen, güçlendiren ve tamamlayan bir fikirle, empatiyi kavramak ve bunu davranış haline getirmek istiyoruz.

Projemiz kapsamında 20 yerel etkinlik ile önemli deneyimler elde edeceğiz. Bütün etkinliklerimiz kitabımızın sonundaki bölümde detaylı belirtilmiştir. Her etkinliğin amacı rehberde detaylandırılmıştır. Bu etkinliklerde her kurumdan 10 öğretmen, 30 öğrenci ve 20 veli aktif görev alacaktır. Uluslararası faaliyetler kapsamında 12 etkinlik gerçekleştirilecektir. Uluslararası hareketliliklerde toplamda 64 öğretmen ve 36 öğrenci akışı yer alacaktır. Etkinlik rehberindeki etkinlikler üç aşama şeklinde

tasarlanmıştır.

- 1) Kendi Duygularını Tanımak
- 2) Duyguları ifade etmek
- 3) Başkalarının Duygularını Tanımak ve Kabul etmek.

Bu aşamalar okulun tüm paydaşlarını kapsamaktadır. Etkinliklere kendi duygularını fark etmekle başlanacaktır. Kendini fark etmeyen bireylerin, diğer bireylerin duygularını fark edip onların farklılığına saygı göstermesi mümkün değildir. Etkinlikler metodolojik olarak drama, grup oyunu, rol oynama, paylaşıma

dayalı etkinlikler olarak gerçekleştirilecektir. Amacımız etkinliklerin uygulandığı grupların bu metotlar aracılığı ile empati becerilerinde gelişme sağlanması ve bunu daha geniş kitlelere yaygınlaştırmaları diyebiliriz. Her ortak kurum yerel ve uluslararası etkinliklerin önemli bir parçasıdır. Proje ortakları içerisinde proje konusunda oldukça deneyimli öğretmenler bulunmaktadır. Bu durum uygulama aşamalarına kalite kazandıracaktır. Yerel faaliyetlerin yanı sıra uluslararası aktiviteler, deneyimleme ve iyi örneklerin transferi açısından son derece önemlidir. Bizden farklı koşullara sahip olan proje ortaklarımızla anlamlı bir plan içinde faaliyetler gerçekleştirmeye ihtiyacımız olduğunun farkındayız. Farklı öğretmen, öğrenci, kültür, kurum ve sistemlerle ortaklaşmak empatiyi felsefik bir zeminde yükseltmemizi sağlayacaktır.

Küçük bir grupla başladığımız bu faaliyetleri kurumumuzda ve çevremizde yaygınlaştırarak ulaştığımız insan sayısı başarıya ulaşmamız adına önemli bir gösterge olacaktır. Projemizin kurum standardımıza katacağı birçok değer de bulunmaktadır. AB'ye katıldıktan sonra Polonya ve Bulgaristan'ın yenilenen eğitim uygulamalarını merak ediyoruz. Yakın coğrafyalarda yaşadığımız Makedonya ile ortak sorunlara verdiğimiz tepkileri karşılaştırmak, Portekiz'deki ortağımızın eğitim yönetimi açısından merkezîyetçi yapıyı yumuşatarak yerel yönetimlere söz hakkı vermesinin eğitim sistemleri üzerindeki etkisini gözlemlemek, demokrasi kültürü, farklılıklara saygı ve empati konusunda eğitim sistemlerindeki uygulamaları deneyimlemek, iyi sınıf uygulamalarını kurumsal yapımıza entegre etmek hedefindeyiz. Şüphesiz bütün bu deneyimler karşılıklı dil öğrenimini ve Avrupa kültürünü de yakından tanımamızı ve Avrupa ile daha sağlıklı bir bütünleşmemize katkı sağlayacaktır.

Sonuç olarak bütün proje deneyimlerimiz eğitimde empatinin, bir alanda uzmanlaşmak kadar mühim olduğunu gösterecektir. Nitelikli ve kapsayıcı bir eğitim anlayışının Türk Eğitim sisteminin temel unsurlularından biri olabilmesi için Empati alanında yapılacak çalışmalar son derece önemlidir. Karmaşıklaşan toplum içerisinde bütün farklılıklarımız değerli bir şekilde varlıklarını sürdürmesi için bütün iyi örnekler ihtiyacımız var. Kültürlerarası farklılıkların böyle bir projede nasıl bir sonuca yol açabileceğine ilişkin sağlıklı ve uygulamaya dayalı bilimsel bir dayanak elde etmek de beklentilerimiz arasındadır. Böylece geleceğe dönük yapılabilecek çalışmalar için yol haritasına sahip olmak istiyoruz. Bütün bu deneyimlerin sonucunda eğitimde empatinin önemi ve etkinlikleri gibi bilgilerin yer aldığı bir kitapçık oluşturarak proje ortaklarının ülkelerinde de dağıtılmak üzere basımını gerçekleştireceğiz. Proje bitiminde edindiğimiz tecrübeler doğrultusunda her dönem başında Toplum Hizmeti (Kızılay, Yeşilay, Lösev...) faaliyetleri de planlayarak sınıf dışında sürdürülecek çalışmalar ile öğrencilerimizin ve öğretmenlerimizin ötekinin farkında olma duygusunu süreklileştirmeleri ve yaygınlaştırılmaları sağlanacaktır. İşte bu yüzden "Sendeki Yankımı Keşfet" diyoruz.

PROJE HEDEFLERİMİZ

Empati, iletişim ve farklılıklara bakış açısını değiştirmek, farklılıkların eşitlik temelinde kabulü üzerine inşa ettiğimiz projemizle ulaşmak istediğimiz hedefler şöyledir.

1-Milli Eğitim Bakanlığı 2023 vizyonuna uygun kapsayıcı eğitim anlayışını kurum kültürü haline getirmek.

2-Okulumuzda görülen ayrımcılığı pekiştiren tutum ve davranışları minimuma indirmek.

3-Demokratik okul kültürünü sağlamlaştırmak ve okul meclislerini aktif hale getirmek.

4-Proje tabanlı çalışma anlayışını kurumda yaygınlaştırmak, takım çalışmasını artırmak.

5-Disiplinler arası işbirliğini süreklileştirmek.

6-Öğretmen, öğrenci ve Veli'de empati duygusunu artırmak 7

-Öğretmenin farklılıklara bakış açısı ile ilgili iyi bir rol model olmasını sağlamak.

8-Sınıflarda farklı özelliklere sahip öğrencilerini kendilerini rahat ifade edebileceği sınıf ortamı hazırlamak. 9-İyi sınıf uygulamalarını paylaşmak ve uygulamak.

10-Öğrencilerin dezavantajlı öğrencilere karşı olan ön yargılarını kırmak.

11- Duyarlı bireyler yetiştirmek.

12-Öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirecek ortamlar oluşturmak.

13-Öğrenci iletişim becerilerini geliştirmek.

14-Farklı grupların ortak çalışmalar yapmasını teşvik etmek, planlamak.

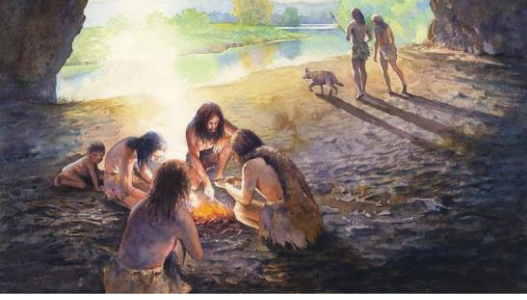
15-Empati kavramının müfredat içerisinde ki etkisini belirginleştirmek.

16-Empati kavramını kurumun bütün paydaşlarına kazandıracak etkinlikleri okulun rutin parçası haline getirmek, dönem başında bu çalışmalarını planlamak.

17-Veli eğitimlerini süreklileştirmek, velilerde empati ve iletişim becerilerini geliştirecek etkinlikler yapmak

HER YÖNÜYLE EMPATİ

İnsan, tarihi boyunca yaşadığı doğa ile bütünleşip yaşamını sürdürürken, önceleri beslenme, barınma, neslini sürdürme ve korunma güdüsüyle yaşamıştır. Ateşi keşfedip avcı toplayıcı bir kültürü, bitki ve hayvanları evcilleştirip tarım devrimi ile tarım kültürünü, ardından makineyi güç olarak kullanıp endüstri devrimi ile

endüstri kültürünü, bilgisayarların bilişimde kullanılması ile de yüksek teknoloji kültürünü inşa etti. Son olarak da birey hakkı kavramının öne çıktığı bir dünya düzenine doğru hızla yol almaktadır. Tüm bu zamanlarda insan, sosyal organizasyonlarını, ekonomik, sosyal, siyasal değerlerini hukuk yapısını yenilemiş, değiştirmiş eklemeler yaparak kültürel bir "evrim" geçirmiştir. Oluşturduğu kültürler bir yandan iletişim sayesinde birbirinden etkilenerken değişime dönüşüme uğrarken, bir yandan da çatışmaların nedeni olmuştur. Kendine has özellikleriyle dünyaya gelen birey zamanla içinde bulunduğu kültürün değerlerini benimseyerek bir kimlik edinirken edindiği bu kimliğin karşısına 'ötekini' koymuştur. Bireyin kimlik(ben) oluşumunda etkili olan bu toplumsal değerler, kültürel kodlar onun dünyayı algılamasında, değerlendirmesinde önemli bir yere sahip olmuştur.

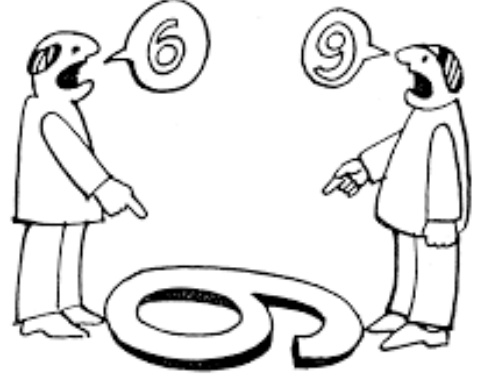
Endüstriyel ve bilimsel gelişmeler, artan nüfus, kentleşme, savaşlar, doğal

afetler, göçler insan ilişkilerinde bir karmaşa ve yabancılaşmaya neden olmuştur. Bu sorunlarla boğuşan dünyanın ekonomik, toplumsal ve politik sorunlara odaklanması, bireyden çok toplum çıkarlarına önem vermeye başlaması, insana olan bakış açısını değiştirmiştir. Evrenin

ölçülemez boyutlarını kanıtlayan yeni buluşlar karşısında, bireyin değerini neredeyse bir "hiç" indirgemesi insanlarda yalnızlık, yabancılaşma, anlamsızlık, diğer insanlardan soyutlanma, iletişim teknolojileri çağında bile yüz yüze ilişkiler kuramama gibi kaygıların belirlenmesine yol açmıştır.

Toplumsal sorunlar ve kültürel farklılıkların yanı sıra bir de varoluşsal problemleriyle baş başa kalan birey, iletişim çağı dediğimiz bu dönemde iletişimsizlik problemleri yaşamaktadır. İletişim teknoloji insanların iletişim kurma biçiminin ayrılmaz bir parçası haline gelirken, sosyal medya, akıllı telefon kullanımı bireylerin sosyal yaşamlarını ihmal etmelerine, diğer insanlara ve olaylara karşı kayıtsız kalmalarına ya da birbirlerini anlamamaya neden olmaktadır. (Aynı masada oturan, aile içinde bireylerin yüz yüze iletişimi az tercih etmesi ya da etmemesi, vb.)

Dijital sohbetlerin büyük ölçüde “çevrimiçi disinhibisyon etkisi” nedeniyle empatinin uygun ifadesini tehdit ettiğini belirtmekte, çevrimiçi disinhibisyon etkisini "insanların siber uzayda normalde yüz yüze söylemeyecekleri ve yapmayacakları şeyler söyleyip yapmaları" eğilimi olarak tanımlamaktadır. İnsanlar ne kadar kolay ilişki kurabiliyorsa aslında o kadar çok ilişkisizleşmekte, sevememekte, asosyalleşmekte ya da narsistleşmektedir (Suler 2004, Akt. (Bal & Okkay, 2021). Dünyada, kavganın, savaşın, göçlerin insanlar arası anlaşmazlıkların ve suçların arttığı bu dönemlerde en önemli eksikliklerden birisi insanların birbirini “anlamaması” olmuştur. Bu anlamama durumunu çözebilme şansımız mevcuttur.

Empati kurmanın insanları birbirine yaklaştırdığı, iletişimi kolaylaştırdığı, birçok probleme neden olabilen duygusal çatışmaları önleyebildiği, daha iyi sosyal ilişkiler geliştirmemizi sağladığı konusunda birçok bilim adamı hemfikirdir. Vicdani olarak sorumluluk sahibi olabilen, çevresine karşı duyarlı olan bu bireylerde yardımlaşma oranlarının daha fazla olması, rahatsız olduğu konularda harekete geçmesini düşünürsek kişisel, toplumsal ve evrensel sorunları çözmedeki başat anahtar Empati olduğu aşikârdır.

adını hemfikirdir. Vicdani olarak sorumluluk sahibi olabilen, çevresine karşı duyarlı olan bu bireylerde yardımlaşma oranlarının daha fazla olması, rahatsız olduğu konularda harekete geçmesini düşünürsek kişisel, toplumsal ve evrensel sorunları çözmedeki başat anahtar Empati olduğu aşikârdır.

EMPATİNİN TANIMI VE TARİHSEL GELİŞİMİ

Empati kavramı ilk kez Aristo tarafından kullanıldığından günümüze kadar değişikliklere uğramıştır. Empati kavramı Theodor Lipps tarafından Almanca bir kelime olan estetik ve psikoloji alanlarında çalışmalar kapsamında “einfühlung”

kavramıyla ele alınmıştır. Lipps, “einfühlung” kavramı bir insanın, kendisini karşısındaki bir nesneye -örneğin bir sanat eserine- yansıtması kendini onun içinde hissetmesi ve bu yolla o nesneyi kendi içine alarak anlama süreci olarak tanımlamıştır (Barret-Lennard,1981, Akt. (Dökmen, 2019)) Lipps, sonraki çalışmalarında nesnenin yanı sıra insanların

algılanması sırasında da ‘einfühlung’ ortaya çıkabileceğinden söz etmiştir (Dökmen, 2010).

Empati ile ilgili farklı bir tarihsel gelişim 1909 yılında Titchener, ‘einfühlung’ terimini eski Yununca’daki ‘empathia’ teriminden yararlanarak İngilizce’ye ‘empathy’ olarak tercüme etti. Günümüzde empati, ‘Bir kişinin kendisini karşısındaki kişinin yerine koyarak onun duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlaması, hissetmesi ve bu durumu ona iletmesi sürecidir” şeklinde tanımlamaktayız. Günümüze kadar empati tanımları farklı açılardan tartışılmış ve bu kadar farklı yaklaşımlardan dolayı empati için farklı tanımlar önerilmiştir.

Empati tanımlarına baktığımızda Hickson, literatürde yeterince iyi tanımlanmadığını, İannoti ise farklı araştırmacıların yaptıkları empati ile ilgili operasyonel tanımlar arasında tutarlılık bulunmadığını belirtmektedir. Empatiyi, ‘Karşısındakinin duygularını anlamaktır’ diyenler olduğu gibi, ‘Empati, karşısındakinin hissettiklerini hissetmektir’ diyenlerde bulunmaktadır.

Empatiye ilişkin tanımlar yıllar boyunca üç temel aşamadan geçtiği görülmektedir. Başlangıçtan 1950’lerin sonuna kadar empati bilişsel nitelikli bir kavram olarak ele alınırken, 1960’lı yıllarda bilişsel boyutunun yanı sıra duygusal boyutu da vurgulanmıştır.1970’lerde ise daha dar anlamda kullanılarak ‘Bir kişinin belirli bir duygusunu anlama ve durumu ona iletmeye ‘empati’ denilmiştir (Dökmen, Sanatta ve Günlük Yaşamda İletişim Çatışmaları ve Empati, 2010).

Tarhan’a (Tarhan, 2010) göre empati, bilimsel tanımlamayla, toplumun anladığı ve kültürel bakımdan tanımlanan empatinin bazı farklılıklar içerdiğini belirtmektedir. Karşısındakinin hissettiğinin hissetmenin ötesinde o kişinin bakış açısını da görebilmesi, onun bakış açısına saygı duyup kendi bakış açısından olaya bakması ortak hareket edebilmesidir

TDK sözlüğünde empati, 'Duygudaşlık' olarak geçmektedir (TDK, 2022). Bakırcıoğlu' na göre empati, "Eşduyum, karşıdaki kişinin duygu ve düşüncelerini kendininmiş gibi algılamak, nesnelliğini yitirmeden kendini onun yerine koymaktır (Bakırcıoğlu, 2012). Tarhan'a göre, 'Eşduyum diye tanımlanan empati, genel psikolojik tanımda sadece eşduyum değildir. Diğer bir ifade ile karşısındakinin hissettiğinin hissetmenin ötesinde o kişinin de bakış açısını görebilmesi, onun bakış açısına saygı duyup kendi bakış açısından olaya bakması ve ortak hareket edebilmesidir" şeklinde ifade etmiştir (Tarhan, 2010).

Farklı bir tanıma göre empati, kişinin bir iletişim esnasında, kendisini karşısındakinin yerine koyarak olaylara onun bakış açısıyla bakarak duygu ve düşüncelerini doğru olarak anlamaya çalışması ve duyarlı bir yaklaşım içinde olmasıdır (Pala, 2008).

Bugün 'empati' denildiğinde aklımıza Carl Rogers gelmektedir. Psikoterapide empatinin vazgeçilmez bir yere sahip olması onun ısrarlı çalışmaları sonucu olmuştur. Bu konuda Carl Rogers bile (Rogers,1975 Akt. (Dökmen, 2019) 'Ben bile çeşitli empati tanımları yaptım' demektedir. Meslek yaşamı boyunca empatiyi çeşitli şekillerde tanımlamış olan Roger'ın 70'li yıllarda ulaştığı empati anlayışı, bugün çoğunluğun üzerinde uzlaştığı bir tanıma dönüşmüştür. Bir kişinin kendisini karşısındaki kişinin yerine koyarak olaylara onun bakış açısıyla bakması, o kişinin duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlaması ve hissetmesi ve durumu ona iletme sürecine' empati' adı verilir(Rogers, 1970,Akt. (Dökmen, 2019)

Dökmen'e (Dökmen, 2010) göre yukarıdaki tanım üç temel öğeden oluşmaktadır.

1. Empati kuracak kişi, kendisini karşısındaki kişinin yerine koymalı, olaylara onun bakış açısıyla bakmalıdır. Başka bir söyleyiş ile empati kurmak isteyen kişinin, karşısındaki kişinin kendisini ve çevreyi kendine özgü bakış tarzıyla baktığı Fenomenolojik alanına girmesi gerekir. Bir insanı anlamak istiyorsak dünyaya onun bakış tarzıyla bakmalı, olayları onun gibi algılamaya ve yaşamaya çalışmalıyız. Siyu Kızılderililerine ait bir atasözünde olduğu gibi: "Birini düşman bellemeden önce, onun makosenleri ile bir ay dolaşmalısın."
2. Empati kurmuş sayılmamız için, karşımızdaki kişinin duygularını (duygusal nitelikli bir etkinlik duygusal rol alma/duygusal perspektif alma) ve düşüncelerini (bilişsel nitelikli bir etkinlik "Ne hissettiğini anlıyorum" doğru olarak anlamamız gerekmektedir.
3. Son aşama ise, empati kuran kişinin zihninde oluşan empatik anlayışın, karşısındaki kişiye iletilmesi davranışdır. Karşımızdaki kişinin duygularını ve düşüncelerini tam olarak anlasak bile, eğer anladığımız ona ifade etmezsek empati kurma sürecini tamamlamış sayılmayız.

EMPATİNİN SEMPATİDEN FARKLILIĞI

Her iki davranışta başkalarının yaşantıları karşısında gösterilen tepki biçimleri olmasından dolayı birbirleriyle karıştırılmaktadır. Eski Yunanca'daki 'sympatheia' teriminden İngilizce'ye 'sympathy' olarak aktarılan terimin kelime anlamı, birisiyle birlikte acı çekmektir. İlk olarak XVIII. yüzyılın ortalarında Adam Smith ve David Hume tarafından inceleme konusu yapılan sempati, içinde bulunduğumuz yüzyılda psikoloji kapsamında, daha çok sosyal psikoloji alanında ele alınmıştır. Bugün sempati, empati kavramının yanlış anlaşılmasını önlemek için psikoloji ve psikoterapi alanlarında incelenmektedir (Dökmen, 2010).

Empati (empathy), sempati (sympathy) ve şefkat (compassion) farklı kelimelerdir, fakat kökleri aynıdır. 'Em', 'sym', 'com', Yunanca ve Latince kökenlidir ve anlamı ise 'ile' dir. 'Path' ve 'pass' acı anlamındadır. Yani üç kelimenin anlamı da 'biri ile acı 'çekmek'tir. Onlar bir kişinin içindeki gerçeği gösterir ki; bu gerçek ise bir insanın içerisindeki acıyı gösterir. Acı çok ilgi çekici olmayabilir, ürkütücü olabilir, yalnız empati, sempati, şefkat aynılıktan daha çok yakınlık anlamına gelir. Yine aynı yazara göre 'saygı adalet yolundaki ilk adımdır. Empati sevgi yolundaki ilk adımdır (O'Malley, 1999 Akt. (Özbek, 2010)).

Sempati duyduğumuzda o kişinin sahip olduğu duygu ve düşüncelerinin aynısına sahip oluruz. Onu anlamamız şart değildir. Empati kurduğumuzda ise

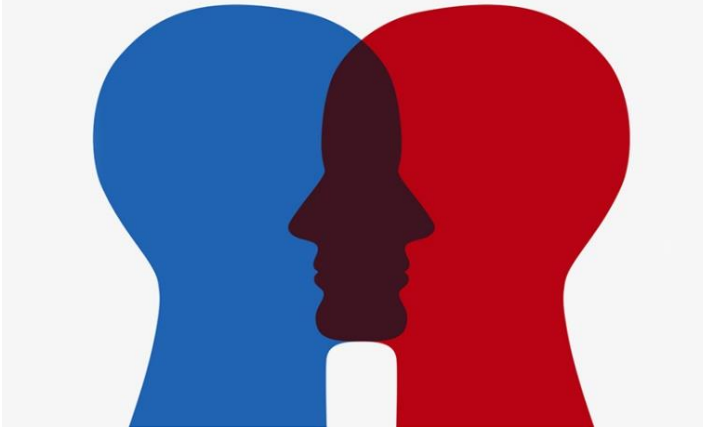

karşımızdaki kişiyle aynı duyguları ve görüşleri paylaşmamız gerekmez; sadece onun duygu ve düşüncelerini anlamaya çalışırız. Bir yemekte arkadaşınız üzerine yemek döktüğü zaman onun utandığını fark etmek empatidir. -Onu negatif yada

pozitif olarak yargılamadan anlamaya çalıştık. - Eğer o kişi ile birlikte biz de utanır isek sempati duymuş oluruz. -O kişinin duygusal durumunu anlamaktan kaynaklanan duygusal bir cevap. Başka bir deyişle kişiye neler olduğunu bilmek bizi empati kurmaya götürürken, diğer kişi ile aynı yaşantıyı deneyimliyor olmak bizi sempatiye götürür. Empati diğer insanın hislerine girmektir. Sempati ise diğer kişi ile aynı hislere sahip olmaktır (Yüksel, 2015). Sempati duyduğumuz kişilere özdeşim kurmuş olabiliriz. Empati kişilere ise özdeşim kurmamız gerekli değildir; hatta özdeşim empatiyi zedeler (Dökmen, 2010).

EMPATİ GELİŞİMİ

Empati bireyin kalıtsal yetenekleri arasında yer alan bir özellik midir? Yoksa eğitim süreci ile kazanılabilir mi? Empati gelişimi nasıl olmaktadır soruları yoğun bir tartışma konusudur. Geçmiş yıllarda kuramcılar küçük çocukların empati

deneyimi için, çok benmerkezci oldukları ve gerekli bilişsel yeterliliğe sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Piaget, ilk yıllarda benmerkezci düşünceden dolayı bebeklerin bir başkasının düşüncelerini anlayamadıklarını belirtirken yapılan çalışmalarda küçük çocukların empatiyle ilgili gelişmiş davranışlar

sergileyebildiklerini göstermiştir (Zahn-Waxler ve ark.1979, Akt. (Yüksel, 2015)

Empatinin bir beceri yerine tam aksine öğretilmesi olanaksız ve ancak kalıtsal bir yetenek ve davranış olduğunu savunanlar ise empatinin bir varoluş tarzı, *sonradan farkına varma* niteliğiyle eşsiz bir deneyim, Planlı bir eylem olarak profesyonel tarafından kullanılabilen bir araç değildir görüşünü benimsemişlerdir (Tuncay & İl, 2009).

Yapılan çalışmalarda ise Empatinin bebeklikten başlayıp yaş ilerledikçe geliştiğini gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Bebekler, diğer bir bebeğin ağlama sesine kayıttan dinletilen ağlama sesinden daha güçlü tepki vermişlerdir(Martin ve Clark 1982, Akt. (Yüksel, 2015)) Bu durum da bebeklerin diğer bebeğin ağlamasına karşı gösterdiği tekinin gürültüye arşı verilen basit bir tepki olmadığını göstermektedir (Yüksel, 2015). Hofman, empatik gelişimi dört aşamada açıklamıştır (Hofman 2000,Akt, (Yüksel, 2015).

1.*Evrensel Empati (0-1Yaş):* Çocukta ben-sen ayrımının olmadığı dönemdir. Birinin sıkıntısına şahit olduğunda kendi sıkıntısıymış gibi algılayarak tepkide bulunur.

2-*Benmerkezci Empati (1-2Yaş):* Fiziksel olarak bağımsız bir varlık olduğunun farkına varsa da diğerlerinden farklı gereksinimlerinin olabileceğinin farkında değildir. Bir çocuğun düştüğünü gören çocuk, diğer çocuğun annesi yanında olsa bile

onu rahatlatmak için kendi annesini o çocuğun yanına götürür.

3-*Diğerlerinin Duygularına Yönelik Empati (2-3 Yaşından geç çocukluk boyunca):* Başkalarının aynı olaya farklı duygusal tepkiler verebileceğini anlamaya başlar ve başkasının bakış açısından bakma yeteneği gelişir.

4-*Diğerlerinin genel Durumu için Empati (Son çocukluk-erken ergenlik)* Diğer insanların farklı geçmişlere ve kimliklere sahip olduklarını görmeye başlar.

Empati, genetik, mizaç nörogelişimsel ve aile ve çevreye bağlı çeşitli faktörlerin katkısıyla gelişmektedir. Özellikle ebeveyn ve bakıcılar çocukların sosyalleşmesinde önemli bir etkiye sahip olduklarından bu durum empatinin gelişiminde de etkisini göstermektedir derken empati gelişiminde aileye bağlı etmenleri şu şekilde sıralamaktadır(Barnet,1990, Akt. (Yüksel, 2015).

Güvenli Erken Bağlanma: Güçlü bir güven koruma duygusuna sahip olan çocukların, güvenli bağlar içeren ailelerden geldikleri, güven bağları zayıf olan çocuklara göre başkalarının hislerine ve ihtiyaçlarına hana çok cevap verdikleri vurgulanmıştır.

Ebeveyn Şefkati: Ebeveyn şefkati çocukların duygusal ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlayarak empati gelişiminde önemli rol oynar.

Empatik Modelleri Varlığı: Ebeveynler çocukların sosyal duygusal gelişiminde önemli modeller olmalarına karşın, arkadaş ve prososyal davranış sergileyen televizyon karakterlerini de rol model aldıkları görülmüştür.

Ailenin Kullandığı Sosyalleşme Tekniği: Hoffman çocuğun hareketlerinin bir başka bireye zarar verdiği durumlarda, zarar gören kişinin sıkıntısına dikkat çeken ve çocuğun zarar gören kişinin yerine koyması için cesaretlendiren disiplin tekniğinin, çocuğun empati kurma eğilimini destekleyebileceğini öne sürmüştür.

Başkalarına Benzerlik algısının Desteklenmesi: Çocukların kendilerine benzemeyen kişilere

nazaran kendilerine benzeyen kişilere daha fazla empatik yaklaştıkları bulunmuştur. Eğer çocuğa, diğer bireylerin kendine benzer olduğu algılatılabilirse çocuğun empatik gelişiminin artırılmasına katkıda bulunabilir.

Çocuğun Aşırı Rekabetçi Eğilimlerinin Önlenmesi: Aşırı rekabet çocuğun bencil olmasına ve başka bireylerin ihtiyaçlarına duyarsızlaşmasına sebep olabilir.

Olumlu Benlik Kavramının Desteklenmesi: Kendi aileleri, hakkında iyi hissetmeleri için desteklenen çocuklar, kişisel yetersizlikle yargılanan çocuklara göre daha empatik olma eğilimindedirler.

Empatik davranışların kazandırılmasında okulun rolünü de dikkate almak durumundayız. Anaokulundan başlayarak çocuğun kazandığı bir çok davranışın kazanmasında okul ortamının etkili olduğu bilinen bir gerçektir. Okulda yapılan eğitim öğretim faaliyetleri ile çocuklara empatik davranış öğretebilir miyiz? Daha açık bir şekilde çocuklara neden empati öğretmeyelim? Bu soru uluslararası örgütlerinde gündeminde bulunuyor. Dünya Ekonomik Formu 2020 yılı itibari ile Sosyal ve Duygusal öğrenmeyi teşvik etme raporunda 'Geleneksel öğrenme öğrencileri gelişmek için ihtiyaç duydukları bilgiyle donatmakta yetersiz kaldığından, insanların öğrendiği beceriler ile ihtiyaç duyduğu beceriler arasındaki fark daha belirgin hale geliyor derken 'eğitimde problem çözme, eleştirel düşünme, yaratıcılık, işbirliği, duygusal zekâ ve sorumluluk karar alma becerilerinin yer almasını gerektiğini vurguluyor (Soffel, 2016). İngiltere'de 'Öğrenmenin Sosyal ve Duygusal Yönü' adlı program 2005 yılında uygulanmaya konulmuş, Mary Gordan tarafından kurulan Kanada merkezli 'Empatinin Kökleri' (rootsofempathy, nd) adlı sivil toplum örgütü empati öğretimi konusunda ufuk açıcı çalışmalarda bulunmaktadır. Program Kanada dışında Yeni Zelanda, Amerika Birleşik Devletleri, İrlanda Cumhuriyeti, İngiltere, Galler, Kuzey İrlanda, İskoçya, Norveç, İsviçre, Hollanda, Kosta Rika ve Güney Kore'de. Gibi ülkelerde faaliyetlerine devam etmektedir.

1980 yılında Washinton'da kurulan Dünyanın en geniş sosyal girişimcilik platformu olan Ashoka (ashokaturkiye, 2018), toplumsal sorunlara etkin ve kalıcı çözümler

getiren sosyal girişimcileri tespit ediyor, onları küresel bir destek ağında buluşturarak potansiyellerini gerçekleştirmelerini ve çözümlerini yaygınlaştırmalarını sağlıyor. Ayrımcılık yasağı, şiddetsizlik, tarafsızlık, şeffaflık ve öncelik prensipleriyle 92 ülkede çalışmalarına devam ediyor. Türkiye'deki sosyal girişimcilik ekosisteminin kapasitesini artıran işbirliği ve projeler geliştirmenin yanı sıra çocukların fark yaratan becerilerini geliştirmeleri için öğretmenler, ebeveynler, kamu ve sivil toplum kuruluşlarıyla çalışmalar yürütüyor. Çocuklar için Ashoka programı altında fark yaratan sınıflar projesi ile empati eğitimleri öğretmenler için etkinlikler ve rehberler hazırlayarak empati eğitimini ne derece önemli olduğunu gösteriyor.

DEMOKRASİ VE EMPATİ

Toplumlar geliştikçe basit etkileşim ve ilişki ağlarından daha karmaşık modern ilişkilere doğru yol alırken kültürel etkileşim, savaşlar, göçler, doğal afetler insanların birbirleriyle daha fazla etkileşimde bulunmasına ve bunun sonucunda uyum içinde yaşaması gerekliliği ortaya çıkarıyor. Farklı toplumsal değerleriyle şekillenip kimlikler edinmiş bireylerin diğer grup ya da bireyleri kendi değerler sistemini dayatmaya çalışıyor. Etnik köken, inanç, yaş, sosyo- ekonomik düzey

cinsiyet, statü vb. etkenlerle hareket ederek ötekileştirdiği grubu ya da bireyin belli kaynaklara ulaşmasını kısıtlayabiliyor ya da kısıtlamak istiyor. Ötekileştirdiği kişi ya da grupları entegrasyondan ziyade izolasyona tabi tutuyor. Bunun yanında kendi ait olduğu gruba ya da sınıf

lehine tarafı davranarak adil olmayan bir ayrımcılık geliştirebiliyor. Olayları algılamasını, bilinç dünyasını ve siyasi duruşu ile kendisine benzemeyen aktörleri ötekileştirmeye onları şeytanlaştırmaya karşılaştığı problemlerin sorumlusu olarak. Ötekini görmeye başlıyor. Benimsediğimiz veya benimsettiğimiz bu değerler ötekileştirdiğimiz bireyler ile empati kurmaya zorlaştırmaktadır. Mevcut bilişsel/siyasi atmosfer toplumsal demokrasi kültürüne de büyük zarar vermektedir.

Toplumsal çoğunluğu korumak demokratik yaşam düzenini sağlamak için ayrımcılığa karşın ülkelerin yasal tedbirleri çıkarması ve cezai yaptırımların uygulaması önemlidir. Ancak yeni bir kültürel dil, siyasi söylem ve ılımlı bir iklim yaratmak zorundayız. Bu iklimi yaratmak için de Öteki olarak kabul ettiğimiz aktörler ile anlamlı diyaloglar kurmak ve uyum içinde yaşamak için empati kültürünün hakim olduğu empatik toplumlarla mümkün olacaktır.

Dünyamızı, en büyük zihinlerin tek başına sosyal sorunları çözemeyeceğini anlayamadığımız bir sosyal fay hattı üzerinde inşa ediyoruz. Ayrıca masada harika kalplere ihtiyacımız var. "Empatik Medeniyet", insan doğasının empatik olduğunu gösteren sinirbilimden elde edilen kanıtlara ışık tutuyor. Karşılaştığımız tüm sorunları çözenin temeli empatidir. *Homo empathicus* bunu doğru yapabilirse, fiziksel ve sosyal evrenimizin yaşayabilirliğine izin veririz.

.....

Toplumsal empati düzeylerini değiştirmek istiyorsak, başlamak için en iyi yer çocuklardır. Tüm çocuklarda empati gelişimini destekleyerek medeniyeti derin ve anıtsal şekillerde etkileyebiliriz. Sadece hayal edin: empati kapasiteleri tam olarak beslenmiş, yarının ebeveynleri, vatandaşları ve dünya liderleri olmak için büyüyen koca bir nesil. Ünlü Afrika atasözü, bir çocuğu yetiştirmek için bir köy gerektiğidir. Önerdiğim şey, bir köyü yetiştirmek için empatik bir çocuk (ve küresel köyümüzü yetiştirmek için birçok çocuk) gerekebileceğidir (Gordon, 2017)

ERASMUS+ PROGRAMI NEDİR?

Erasmus+, AB'nin Avrupa'da eğitim, öğretim, gençlik ve sporu destekleme programıdır. Avrupa Komisyonu programın yürütülmesinden sorumludur ve program bütçesi, öncelikler, hedefler ve kriterlerin belirlenmesi sağlar.

Erasmus+ Programı ilk kez 1987 yılında, yükseköğretim öğrencilerinin program ortağı ülkeler arasında bir ya da iki dönemlik öğrenci değişim programı olarak başlamışken zamanla okul eğitimi, mesleki eğitim, yetişkin eğitimi ve gençlik alanlarını da kapsayacak şekilde genişlemiştir. 2013 yılına kadar Socrates, Leonardo da Vinci, Hayat Boyu Öğrenme... gibi farklı bileşenler altında uygulanmıştır. 2014-2020 döneminde eğitim ve gençlik alanlarının yanı sıra spor alanının da ilave edilmesiyle tek program çatısı altında birleştirilmiş ve Erasmus+ adını almıştır. Avrupa Komisyonu tarafından 2021-2027 yıllarını kapsayacak yeni programın adının da Erasmus+ olarak devam etmesi yönünde karar alınmıştır.

Programın genel amacı, yaşam boyu öğrenme yoluyla, Avrupa ve ötesinde eğitim, gençlik ve spor alanlarında insanların eğitimsel, mesleki ve kişisel gelişimlerini desteklemektir. Böylece sürdürülebilir büyümeye, kaliteli işlere ve sosyal uyuma katkıda bulunacak, yenilikçiliği teşvik edecek ve Avrupa kimliğini ve aktif vatandaşlığı güçlendirecektir. Erasmus+ Programı, bireysel yeteneklerin ve istihdam edilebilirliğin artırılmasının yanı sıra eğitim, öğretim ve gençlik faaliyetlerinin modernize edilmesini hedeflemektedir ve Avrupa Birliği'nin en görünür başarı öykülerinden biridir. Hem Avrupa içi hem de uluslararası ortaklıklar boyutunu kapsayan eğitim, öğretim, gençlik ve spor alanlarında 30 yılı aşkın Avrupa programlarının başarılarına dayanmaktadır. Erasmus program ülkelerinin hepsi Ulusal Ajans tarafından sağlanan finansal destek hibesi alabilirler. Bu alanlarda Türkiye'de Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı, Ulusal Ajans ile hibe desteği sağlamaktadır.

Erasmus+ 2021-2027 programında, sosyal kapsayıcılık, çevre ve dijitalleşme ile gençlerin demokratik hayata katılımını teşvik etmeye güçlü bir şekilde odaklanmaktadır.

COVID-19 pandemi döneminde görüldüğü gibi, eğitime erişim olanaklarının artırılması, aynı zamanda herkes için eşit fırsatlar sağlamak gerekmektedir. Bu dönemin bir parçası olarak Erasmus+ programı kişisel, sosyo-eğitim ve insanların profesyonel gelişimlerine yönelik fırsatları destekleyerek kapsayıcı boyutunu yeni bir ufka taşımaktadır.

Program, eylemlerinin niteliksel etkisini arttırmak ve herkese eşit fırsatlar sağlamak için farklı yaşlardan, farklı kültürlerden ve sosyo-ekonomik düzeyden daha çok kişiye ulaşma hedefindedir. Programın özünde daha az olanakları bulunanlar, engelliler, göçmenler, uzak bölgelerde yaşayan AB vatandaşları ve sosyo-ekonomik zorluklar yaşayan insanlara odaklanmaktadır.

Ayrıca, iklim değişikliğiyle mücadele, temiz enerji, yapay zeka, robotik, büyük veri analizi gibi ileriye dönük alanlarda dijital beceriler ve yeterlilikler ile becerilerin geliştirilmesi, Avrupa'nın gelecekteki sürdürülebilir büyümesi ve uyumu için esastır. Program, yeniliği teşvik ederek ve Avrupa'nın bilgi, beceri ve yeterlilik açığını kapatarak anlamlı bir katkı sağlayabilir. Bilgi, beceri ve yeterliliklere yapılan bu yatırım, sürdürülebilir büyümeye katkıda bulunacak, Avrupa ve ötesinde eşitlik, refah ve sosyal içermeyi sağlayarak bireylere, kurumlara, kuruluşlara ve bir bütün olarak topluma fayda sağlayacaktır.

Eğitim, gençlik ve spor alanlarında ulusötesi ve uluslararası işbirliğini sağlamanın temel becerileri yüksek olan kişileri desteklemenin yanı sıra, erken yaşta okuldan ayrılmayı azaltmak, formal ve informal şekilde edinilen yeterlilikleri fark etmek için de önemli olduğuna vurgu yapılmaktadır. Fikirlerin, en iyi uygulamaların ve uzmanlığın aktarılmasını ve dijital yeteneklerin geliştirilmesini kolaylaştırır. Böylece sosyal uyumu güçlendirirken yüksek kaliteli bir eğitime katkıda bulunur.

ERASMUS+ PROGRAMININ ÖNCELİKLERİ

Erasmus+ Programının 2021-2027 dönemine yön veren 3 öncelik bulunmaktadır:

- Dijital Gündem
- Yeşil Gündem
- Dahil Etme

DİJİTAL GÜNDEM (Dijital Erasmus+)

Dijital Eğitim Eylem Planının öncelikleri doğrultusunda Erasmus+,

- erişilebilir ve yüksek kalitede dijital öğrenmeyi geliştirmekte,
- öğretmenlerin, eğitmenlerin, gençlerin ve gençlik çalışanları vb. kesimlerin dijital araçları kullanma becerilerini arttırmakta,
- karma öğrenme de dâhil olmak üzere uzaktan öğrenmeyi teşvik etmekte,
- Yükseköğrenim ve Mesleki Eğitimdeki öğrencilere yönelik Dijital Beceriler Staj faaliyeti gibi girişimler aracılığıyla dijital beceriler edinme ve geliştirme fırsatı sağlamaktadır.

YEŞİL GÜNDEM (Yeşil Erasmus+)

Avrupa Yeşil Mutabakatı ile uyumlu olarak Erasmus+;

- katılımcıları uçağa alternatif olarak daha düşük karbonlu araçlarla seyahat etmeye teşvik etmekte,
- proje faaliyetleri kişilere sürdürülebilir toplumlar, yaşam tarzları ve ekonomiler yaratmak için gerekli anlayış ve becerileri edindirmeyi amaçlamaktadır.

DAHİL ETME (Kapsayıcı Erasmus+)

2021-2027 Erasmus+ Programı,

- farklı yaşlardan ve farklı kültürel, sosyal ve ekonomik geçmişlerden kişilere ulaşmayı hedeflemekte,
- engelliler, eğitim güçlükleri veya göçmen geçmişi olanların yanı sıra kırsal ve uzak bölgelerde yaşayanların da içine olduğu imkânları kısıtlı kesimlere odaklanmaktadır.

ERASMUS+ PROGRAMININ YAPISI NEDİR?

Erasmus+ Programı, 2021-2027 döneminde hedeflerine ulaşmak için aşağıdaki eylemlerin uygulanmasını öngörmektedir:

Ana Eylem 1 – Bireylerin Öğrenme Hareketliliği (KA1)

Okul eğitimi öğrenci ve personel hareketliliğini kapsamaktadır. Öğrenciler, yükseköğretim ve meslek okulu öğrencileri, stajyerler, genç gönüllüler ve genel olarak gençlerin yanı sıra öğretmenler, yetişkin ve meslek eğitmenleri, öğretim elemanları ve gençlik alanında çalışanlar için öğrenim hareketliliği fırsatlarını sağlar.

Okullara ve okul eğitimi alanındaki kurum/kuruluşlara;

- *Ulusötesi işbirliği ve deneyim paylaşımı yapma,*
- *Eğitim personeli ve öğrenciler için yurt dışı hareketlilikler planlama ve uygulama,*
- *kurumsal gelişim sağlama imkânları sunar.*

Bireylerin öğrenme hareketliliğini kapsayan projeler “Okul Eğitimi Kısa Dönemli Öğrenci ve Personel Hareketliliği Projeleri (KA122-SCH)” olarak adlandırılmaktadır.

Ana Eylem 2 – Yenilik ve İyi Uygulama Değişimi için İşbirliği (KA2)

Eğitim, öğretim ve gençlik kurum ve kuruluşlarının kendi aralarında olduğu gibi, eğitim ve iş dünyası arasında da işbirliklerine yön veren ortaklık projelerini desteklemektedir. Kurumsal kapasite artışı için farklı ölçekteki kurum kuruluşlar arasında uluslararası işbirliği yapılması, yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde yenilikçi uygulamaların geliştirilmesi, transfer edilmesi ve/veya uygulanması, yüksek kaliteli yenilikçi çıktılar üretilmesi amaçlanmaktadır.

Kurumlar arası işbirliği için ortaklıklar kurulan projeler “Okul Eğitimi Küçük Ölçekli Ortaklıklar (KA210-SCH) - Okul Eğitiminde İşbirliği Ortaklıkları (KA220-SCH)” olarak adlandırılmaktadır.

Küçük Ölçekli Ortaklık Projelerinde (KA210-SCH) amaç; Erasmus+ deneyimi az olan ya da hiç olmayan kurum/kuruluşlara ve onların katılımcılarına kurumsal kapasiteleri ve deneyimleri doğrultusunda uluslararası işbirliği yapma fırsatı sunmak, işbirliği ortaklıklarına nazaran daha kısa süreli ve daha düşük bütçelidir, daha basit koşullarla Programa ilk kez başvuracaklar için kolaylıklar sağlamaktadır.

İşbirliği Ortaklıkları Projelerinde (KA220-SCH) amaç; Okul eğitimi alanında faaliyet gösteren kurum/kuruluşların uluslararası işbirliği kapasitelerinin artırılması, ortaklık faaliyetleri aracılığıyla deneyimlerin paylaşılması, yenilikçi yaklaşım ve uygulamaların geliştirilmesi, karşılıklı transfer edilmesi ve uygulanmasıdır.

Ana Eylem 3- Politika Reformuna Destek (KA3)

Eğitim, öğretim ve gençlik politikaları ve sistemlerinde reformlar yapılabilmesi için değerlendirme, diyalog ve veri toplama süreçleri için destekler.

Özel Eylem 1- Jean Monnet Programı

Erasmus+, Avrupa entegrasyon çalışmaları alanında öğretim, araştırma ve değerlendirmeyi teşvik etmek için özel Jean Monnet programına finansman sağlamaktadır.

Özel Eylem 2- Spor Destekleri

Erasmus+, sporu ve fiziksel aktiviteleri teşvik etmek için spor kuruluşları, federasyonlar ve yönetim organları arasındaki ulusötesi ortaklıkları teşvik eder. Sektörün karşı karşıya olduğu doping, şike, ırkçılık ve cinsiyet eşitsizliği gibi önemli sorunlara çözüm üretmek ve AB çapında spor ve fiziksel aktivitelere katılımı artırmak için başlatılmış olan “Avrupa Spor Haftası” faaliyetlerini destekler. Program aynı zamanda sporcuların çift kariyer gelişimine yardımcı olmak ve AB’nin sağlığa yararlı fiziksel aktivitelerle ilgili önerilerinin hayata geçirilmesini desteklemek için yönetim organlarına yardımcı olabilir

OKUL EĞİTİMİ ALANINDA ERASMUS AKREDİTASYONU

Erasmus akreditasyonu, okul eğitimi alanında sınır ötesi değişim ve işbirliğine açılmak isteyen kuruluşlar için bir araçtır. Başvuru sahibinin, kurumunu geliştirmek için büyük bir çabayla yüksek kaliteli hareketlilik faaliyetlerini uygulamak için bir plan hazırladığını teyit etmektedir. Bu plana Erasmus Planı denir ve Erasmus akreditasyonu başvurusunun önemli bir parçasıdır.

Okul Eğitimi alanının özel hedefleri aşağıdaki gibidir:

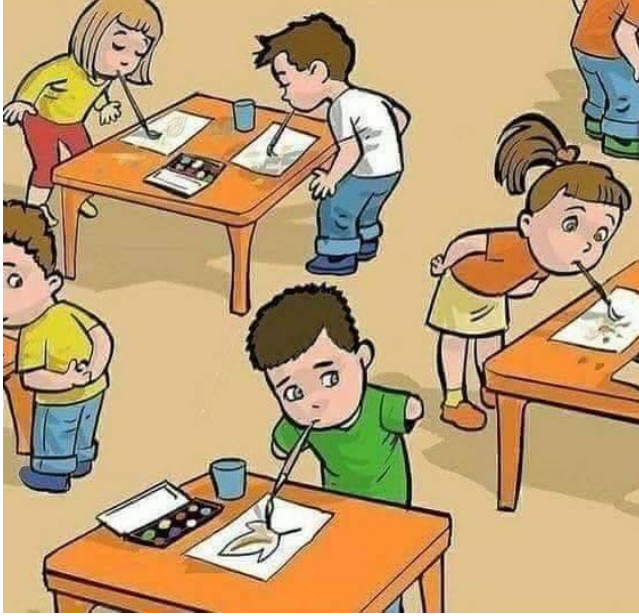
Eğitim ve öğretimin kalitesinin artırılması:

- Öğretmenlerin, okul liderlerinin ve diğer okul personelinin mesleki gelişimini desteklemek
- Yeni teknolojilerin ve yenilikçi öğretim yöntemlerinin kullanımını teşvik etmek
- Okullarda dil öğrenimini ve dil çeşitliliğini geliştirmek
- Öğretim ve okul gelişimindeki iyi uygulamaların paylaşımını desteklemek

Avrupa Eğitim Alanının oluşturulmasına aşağıdaki maddeler yoluyla katkıda bulunmak:

- Okulların sınır ötesi değişim ve işbirliğine girme kapasitesini arttırmak ve yüksek kalitede hareketlilik projeleri yürütmek,
- Okul eğitimindeki öğrenciler için öğrenme hareketliliğini gerçekçi bir olasılık haline getirmek,
- Yurtdışındaki hareketlilik dönemlerinde öğrencilerin ve personelin öğrenme çıktılarının tanınmasını teşvik etmek.

(Kaynak: <https://www.ua.gov.tr/>, <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/>)

UYGULAMALI EMPATİ ETKİNLİKLERİ BÖLÜMÜ

BÖLÜM 1

ÖĞRETMEN ETKİNLİKLERİ

1. ETKİNLİK ADI: ÇOCUĞUN İHTİYAÇLARI

AMAÇ:

Yetişkinlerin, çocuğun ihtiyaçları konusunda farkındalık yaşamalarını sağlamak.

UYGULAMA AŞAMALARI:

- 1- Büyük grup 5-6'şarlı küçük gruplara ayrılır. Her bir gruba büyük boy bir kâğıda çizilmiş çocuk resmi verilir.
- 2- Sizce bu çocuğun ihtiyaçları nelerdir?
- 3- Bu ihtiyaçları karşısındaki beklentileri neler olabilir?
- 4- Bu beklentileri karşılayacak olan kimlerdir?
- 5- Küçük grup çalışmasında cevaplanan sorular tahtaya lider tarafından yazılır.

2. ETKİNLİK ADI: SAĞLIKLI OKUL ORTAMI

AMAÇ:

Yetişkinlerin, sağlıklı okul ortamı hakkında farkındalık yaşamasını sağlamak.

UYGULAMA AŞAMALARI:

- 1- Büyük gruba sorulur: Sizce çocuk açısından sağlıklı bir okul ortamında olması gerekenler nelerdir?
- 2- Cevaplar tahtaya lider tarafından yazılır.
- 3- İhtiyaçların okul ortamı tarafından hangilerinin karşılandığı hakkında tartışma yapılır.

3. ETKİNLİK ADI: ÖĞRETMENİMİ HATIRLIYORUM

AMAÇ: Öğretmenlerin öğrencilik yıllarına dönerek hayatlarında iz bırakan öğretmenlerinin davranışları, yaklaşımları kendilerinde bıraktığı duygular üzerinde düşünmelerini sağlamak ve öğrencileriyle empati kurmalarını desteklemek

UYGULAMA AŞAMALARI:

Büyük grup 5-6'şarlı küçük gruplara ayrılır. Her gruba hazırlanan soruları içeren kâğıtlardan verilir ve cevaplamaları istenir.

Sorular:

1-Çocukluğunuzu, ilk veya ortaokul yıllarınızı hatırlayın. Anılarınızda size kendinizi çok iyi hissettiren ve hatırladığınızda güzel duygular uyandıran, sizi gülümseten bir öğretmeninizi hatırlayın. Bu öğretmeniniz size ne demişti, nasıl davranmıştı? Anınızı yazınız.

2- Çocukluğunuzu, ilk veya ortaokul yıllarınızı hatırlayın. Anılarınızda size kendinizi kötü hissettiren ve hatırladığınızda sizi rahatsız eden/üzen/utandıran/korkutan bir öğretmeninizi hatırlayın. Bu öğretmeniniz size ne demişti, nasıl davranmıştı? Anınızı yazınız.

4. ETKİNLİK ADI: EMPATİ ŞAPKASI

AMAÇ: Öğretmenlerin farklı durumlardaki çocukların yerine kendisini koyarak empati geliştirmesine yardımcı olmak.

UYGULAMA AŞAMALARI:

İstekli bir öğretmenin başına koni şeklinde yapılmış 'Empati Şapkası' takılır.

Başına empati şapkası takılan öğretmene Ek-1, Ek-2, Ek-3, Ek-4 deki resimlerden herhangi biri gösterilir.

Öğretmenden kendisini o resimdeki kişi yerine koymasını ve o durumda olsa neler hissedeceğini anlatması istenir.

(Kaynak: Taşep, Sacid (2012). degerler.org (Değerler Eğitimi Merkezi))

5. ETKİNLİK ADI: BANA KENDİNİ ANLAT

HEDEF KİTLE: Öğretmenler

AMAÇ: Öğretmenlerin hem kendileri hem de çalışma arkadaşları hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamak

SÜREÇ:

Katılımcılara birer küçük kâğıda

-en sevdikleri ve

-en sevmedikleri özelliklerini yazmaları istenir.

-Arkadaşların seni tek kelimeyle tanımlayacak olsaydı ne derdi? Sorusunun cevabını da yazmaları söylenir. Cevaplayan katılımcılar kâğıtları bir torbaya koyarlar. Kâğıtlar karıştırılır, birer birer çekilerek okunur. Kâğıt sahibi sınıf tarafından tahmin etmeye çalışılır. Etkinlik sonunda:

-Kendiniz hakkında öğrendiğiniz yeni bilgiler oldu mu?

-Arkadaşlarınız hakkında öğrendiğiniz yeni bilgiler oldu mu? Soruları yöneterek etkinlik sonlandırılır.

BÖLÜM 2

ÖĞRENCİ ETKİNLİKLERİ

1. ETKİNLİK ADI(OYUN): KOMŞUMU SEVİYORUM

HEDEF KİTLE: 5-8. Sınıf

AMAÇ: Öğrencilerin ortak deneyimlerini keşfetmek; birbirlerinin yaşam koşullarını ve ilgilerini daha derinlemesine anlamalarını sağlamak ve topluluk ruhunu güçlendirmek.

SÜREÇ:

1. Hazırlık: Oyuna başlamadan önce, sandalyeler birbirine bakacak şekilde, bir çember biçiminde yerleştirilir. Herkese sıra geleceğini ve sandalyeleri kapmaya çalışırken dikkatli olmaları gerektiği hatırlatılır. Tüm katılımcılar, bir çember oluşturacak biçimde dizilmiş sandalyelere oturtulur.

2. Oyun: Oyun, seçilen bir kişinin ortadaki alanda durarak, kendisi hakkında doğru bir beyanda bulunmasıyla başlar. Örneğin: "Benimle eşyalarını paylaşan komşumu seviyorum." Bu açıklama kendisi için de doğru olan herkes, ayağa kalkarak hemen yanında duran sandalye dışında, boşalan bir sandalyeye oturur. Dairenin ortasındaki kişi de boşalan sandalyelerden birine oturmaya çalışır. Bu şekilde başka bir katılımcı sandalyesiz kalır. Sandalyesiz kalan kişi dairenin ortasına geçer ve kendisi hakkında doğru bir beyanda bulunarak oyuna devam eder: "Bana selam veren komşumu seviyorum." veya "Beni değerli hissettiren komşumu seviyorum." "Sorunum olduğunda beni dinleyen komşumu seviyorum"; "Sınıfta anlayamadığı arkadaşları olan komşumu seviyorum" Oyun, herkes en az bir kere kendisi hakkında bir açıklama yapana kadar devam eder.

3. Grup tartışması: Etkinliği, grup tartışmasıyla sonlandırın. Şöyle sorular sorabilirsiniz:

- Sınıf arkadaşlarınız hakkında neler öğrendiniz? Sizi şaşırtan bir şey öğrendiniz mi?
- Ortada yalnız başınıza durmak nasıl bir histi? Diğerleriyle ortak deneyimlere sahip olduğunuzu fark etmek size nasıl hissettirdi?

(Kaynak: www.farkyaratansiniflar.com; Okullarda Empatiyi Geliştirmek İçin Rehber; Sayfa:39)

2. ETKİNLİK ADI: KEŞKE ÖĞRETMENİM-OKUL YÖNETİCİM BİLSEYDİ!

HEDEF KİTLE: 5-8. Sınıf

AMAÇ: Öğrencilerin duygu ve düşüncelerini ifade etmelerini sağlama

MATERYAL: Kapalı kutu, her öğrenci için kâğıt

SÜREÇ:

Katılımcılara “Keşke Öğretmenim-Okul Yöneticim Bilseydi” yazan kâğıt dağıtılır ve kendi ve/veya öğrencilerinin öğrenme yaşantılarını da göz önünde bulundurarak “Keşke öğretmenim-okul yöneticim bilseydi” şeklinde formu doldurmaları istenir.

Katılımcılar formlarını doldurduktan sonra masanın üstünde duran kapalı kutuya atarlar.

Tüm formlar toplandıktan sonra her katılımcı kutudan rastgele bir form çeker ve çektikleri formda yazanları okumaları istenir.

(Kaynak: Millî Eğitim Bakanlığı Kapsayıcı Eğitim Öğretmen Eğitimi Modülü Projesi; Okul Yöneticilerinin Eğitimi Modülü, 45-47)

3. ETKİNLİK ADI: DUYGU KÖŞESİ

HEDEF KİTLE: 5-6.sınıf

AMAÇ: Öğrencilerin dört temel duyguyu tanımalarını sağlamak.

MATERYAL: 4 temel duygunun (mutlu, üzgün, öfkeli, korkmuş) resimlerinin olduğu A4 boyutunda kartonlar, her çocuk için mandal.

SÜREÇ:

Duygu yüzleri sınıfın bir köşesine asılır. Öğrenciler her sabah isimlerinin yazılı olduğu mandalları hangi duyguyu hissediyorlarsa onun üzerine asarlar. Sonra her duygunun yanındaki ifade etme yöntemlerini okurlar. Etkinlik bir ay boyunca devam ettirilebilir.

(Kaynak: Anonim)

4. ETKİNLİK ADI: DUYGULARI TANIMA

HEDEF KİTLE: 7-8.sınıf

AMAÇ: Duygularını tanıyabilme ve ifade edebilme becerisi geliştirme.

MATERYAL: Duyguların bulunduğu liste

YÖNTEM: Alıştırma

Öğrencilere “hepimizin olumlu ve olumsuz duyguları vardır. Olumlu duygular kadar olumsuz duyguları yaşamak da normaldir. Bu duyguları doğru-yanlış, iyi-kötü olarak sınıflandıramayız. Duyguların bir sonucu olarak sergilediğimiz davranışlar, ancak iyi-kötü ve doğru-yanlış olarak adlandırılır. Öğrencilere “duygu” kelimesinin ne anlama geldiğini ve duygulara örnek vermelerini isteyin. Öğrencilerin belirttiği duyguları tahtaya yazın. Eksik olduğunu düşündüğünüz duygular varsa ekleme yapabilirsiniz. Duygular için FORM-5’deki listeden yararlanabilirsiniz. Etkinlik için öğrencilerden tahtaya yazılmış duygulardan en az 2’sini seçmelerini ve bu duyguları yaşadıkları durumlara örnek vermelerini isteyin. Paylaşımında bulunan gönüllü öğrencilere “Bu duygunun sonucunda nasıl davrandın? Ne yaptın? Şimdi olsa ne yapardın? Ne yapsan daha iyi olurdu? Duyguyu karşdakine söyledin mi? Yaşadığın duyguyu karşdakine nasıl ifade edersin?” sorularını yönelterek öğrencilerin bu konuda düşüncelerine ve uygulama yapmalarına yardımcı olun. Öğrencilerin etkinlikle ilgili sormak istedikleri olup olmadığını öğrendikten sonra çalışmayı sonlandırın.

***Duygu Listesi**

Mutluluk Üzüntü Sevinç Öfke Kararlı Endişeli Güçlü “Kafası karışmış” Şanslı Kararsızlık Yeterli Çaresizlik Keyifli Pişmanlık Huzurlu Güvensizlik Değerli Bıkkınlık Uyumlu Önemsiz Umutlu Kıskançlık Meraklı Rahatsızlık Heyecanlı Gerginlik Yararlı Korku

(Kaynak: Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü (2014) Çocuğa Yönelik Şiddetin Önlenmesi Projesi; Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı, 34-35)

5. ETKİNLİK ADI: DUYGUMU BUL

HEDEF KİTLE: 5-6 sınıf

AMAÇ: Öğrencilerin duygularını fark etmelerini sağlamak.

YÖNTEM: Grup çalışması, soru – cevap

MALZEME: Senaryolar, duygu kartları

SÜREÇ:

Uygulayıcı tarafından daha önceden hazırlanan senaryolar etkinliğin yapıldığı yerde uygun duvarlara yapıştırılır. Tüm grup üyelerinden duvardaki dört farklı senaryoyu okumaları istenir. Daha sonra öğrencilere önceden hazırlanmış ve üzerinde çeşitli duygular yazan kartlar dağıtılır. Her öğrencide her duygunun olmasına dikkat edilir. Öğrenciden her senaryoda ne hissedebileceğini düşünmesi ve ilgili senaryonun altına o duyguyu yapıştırması istenir. Öğrenciler isterlerse birden fazla duyguyu aynı senaryonun altına yapıştırabilirler. Tüm grup üyeleri her senaryo için en az bir duygu seçtikleri zaman oturmaları istenir. Uygulayıcı senaryoları ve altındaki duyguları okur. Benzer ve farklı duygulara dikkat çeker. Bir olay karşısında neler hissedebileceğinin ve bu hissin kişiye göre değişebileceğini vurgular.

DUYGU KARTLARI*

MUTLU- ÜZGÜN- HAYALKIRIKLIĞI- KIZGIN- ÖFKELİ- KORKMUŞ- TEDİRGİN- HUZURSUZ- KAYGILI

SENARYOLAR*

Senaryo 1: Okuldan eve gittiğinde kardeşinin çok sevdiğin bilgisayar oyunun başına oturduğunu ve senin tüm puanlarını yanlışlıkla sildiğini gördün.

Senaryo 2: Öğretmen sınıfta matematik sınavının notlarını açıklıyor ve sıra senin notuna geldiğinde sınıfın en yüksek notunu aldığın için seni tebrik ediyor.

Senaryo 3: Bir sabah kalktığında çok sevdiğin evcil hayvanının ölmüş olduğunu gördün.

Senaryo 4: Katıldığın bir spor karşılaşmasında elinden geleni yaptığın halde takımın başarılı olamıyor ve yeniliyor.

**Duygu kartları ve senaryolar öğrencilerin ihtiyaçlarına göre uygulayıcı tarafından çeşitlendirilebilir.*

6. ETKİNLİK ADI: DUYGUMU BUL

HEDEF KİTLE: 7-8. sınıf

AMAÇ: Öğrencilerin duygularını fark etmelerini sağlamak.

YÖNTEM: Grup çalışması, soru – cevap

MALZEME: Senaryo kâğıtları, kalem

SÜREÇ:

Etkinlik ister bireysel ister grup etkinliği olarak uygulanabilir. Eğer grup etkinliği yapılacak ise öğrenciler daire şeklinde oturtulur. Her öğrenciye senaryoların yazılı olduğu kâğıtlar dağıtılır ve hepsinden bireysel olarak senaryoyu okumaları ve her bir senaryo için duygularını kâğıda yazmalarını istenir. Tüm grup üyeleri senaryo okumalarını ve duyguları yazmalarını bitirdikten sonra senaryolar uygulayıcı tarafından bir kez daha okunur ve herkesin duyguları ile ilgili paylaşımında bulunması istenir.

Etkinlik bireysel olarak uygulanıyor ise; öğrenciye daha önceden hazırlanmış senaryo örnekleri sırayla okunur. Her bir senaryo kendi başına gelmiş gibi düşünmesi istenir ve o tür durumlarda neler hissedileceği öğrenciye sorulur.

Senaryo 1: Okuldan eve gittiğinde kardeşinin çok sevdiğin bilgisayar oyunun başına oturduğunu ve senin tüm puanlarını yanlışlıkla sildiğini gördün.

Senaryo 2: Öğretmen sınıfta matematik sınavının notlarını açıklıyor ve sıra senin notuna geldiğinde sınıfın en yüksek notunu aldığın için seni tebrik ediyor.

Senaryo 3: Bir sabah kalktığında çok sevdiğin evcil hayvanının ölmüş olduğunu gördün.

Senaryo 4: Katıldığın bir spor karşılaşmasında elinden geleni yaptığın halde takımın başarılı olamıyor ve yeniliyor.

(Kaynak: Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü (2014) Çocuğa Yönelik Şiddetin Önlenmesi Projesi; Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı, 135-136)

7. ETKİNLİK ADI: DUYGU HEYKELİ

HEDEF KİTLE: 5-8. sınıf

AMAÇ: Karşısındakinin duygularını anlayabilme

YÖNTEM: Drama, canlandırma

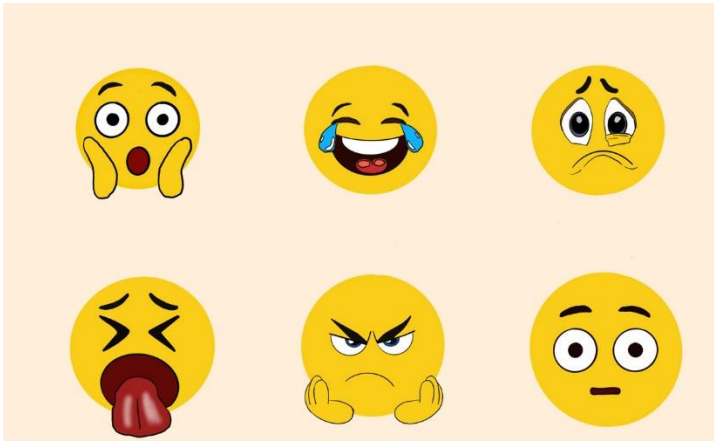
MALZEME: DUYGU KARTLARI

SÜREÇ:

Öğrenciler ikiyeşerli olarak gruplandırılır. Eşlerden birinin önceden hazırlanmış duygu kartlarından seçmeleri istenir. Duygu kartını çeken eş, diğer eşe sözel hiçbir ipucu kullanmadan o duyguyu anlatmaya çalışır. Jest, mimik ve beden duruşundan eş duyguyu tahmin etmeye çalışır. Doğru tahmin ettiği zaman bu sefer kendi bir duygu kartı çeker ve onu aynı şekilde canlandırır. Her eş duygu canlandırmaları yaptıktan sonra etkinlik sonlandırılır. Uygulayıcı tüm grup üyeleri oturduktan sonra şu sorularla süreci devam ettirebilir:

- 1.Eşinizin duygusunu anlamaya çalışırken neler hissettiniz?
- 2.Siz kendi duygunuzu anlatırken neler yaşadınız?
- 3.Eşiniz duyguyu hemen bilemediyse neler yaşadınız?
- 4.Karşısındakinin duygunu mu anlamak daha kolaydı yoksa kendinizin duygusunu anlatmak mı?
- 5.Karşısındakinin duygusunu anladığımızda bu bize ne sağlar?

(Kaynak: Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü (2014) Çocuğa Yönelik Şiddetin Önlenmesi Projesi; Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı, 144-145)

8. ETKİNLİK ADI: BEN KİMİM?

HEDEF KİTLE: 5-8. sınıf

AMAÇ: Ayrımcılık ve sosyal adalet kavramlarını fark etmelerini sağlamak

YÖNTEM: Drama, canlandırma

MALZEME: ROL KARTLARI, YÖNERGE LİSTESİ

SÜREÇ:

1. Sınıftan gönüllü 8 katılımcı seçilir. Seçilen katılımcılar sınıfın dışına çıkarılır ve öğretmen tarafından daha önceden hazırlanmış üzerinde aşağıdaki öğrenci profilleri yazılı olan rol kartları katılımcılara dağıtılır.

- Fiziksel yetersizliği olan öğrenci
- Zihinsel yetersizliği olan öğrenci
- Yabancı uyruklu öğrenci
- Aile içi şiddete maruz kalan öğrenci
- Göç, terörden etkilenmiş öğrenci
- Anne ve babası ile birlikte mutlu yaşayan öğrenci
- Ebeveynlerden birini kaybetmiş öğrenci
- Akademik başarısı yüksek olan öğrenci

2. Seçilen katılımcıların rol kartlarında yazanları kimseyle paylaşmamaları ve rol kartının yazılı tarafını etkinlik süresince kendilerine dönük olarak göğüs hizasında tutmaları istenir. Etkinlik sürecinde kendilerine verilen karttaki profile göre hareket etmeleri gerektiği söylenir.

3. Seçilen katılımcıların sınıf içinde uygun bir alanda yan yana sıralanmaları istenir.

Eğer uygunsa okul bahçesi veya koridoru da kullanılabilir. Katılımcıların kendilerine verilen rolü hissetmeleri için 1-2 dk. süre verilir ve kendilerini o rolde hayal etmeleri sağlanır. Sonrasında, katılımcılardan öğretmenin okuyacağı her bir ifadenin kendilerine verilen role uygun olduğunu hissediyorlarsa bir adım ileriye çıkmaları, eğer okunan ifadenin kendileri için uygun olmadığını düşünüyorlarsa yerlerinde kalmaları söylenir.

4. Öğretmen sırayla EK' deki yönergeleri okumaya başlar ve her yönergeden sonra katılımcıların adım atmaları için bekler.

5. İfadelerin okunması tamamlandıktan sonra gönüllü katılımcılardan oldukları yerde kalmaları istenir. Kimlerin nereye kadar ilerlediğini, kendileriyle diğer gönüllü katılımcılar arasındaki mesafeyi gözlemlemeleri söylenir. Birkaç gönüllüye kendilerini buldukları yer itibarıyla nasıl hissettikleri sorulur.

- Diğerlerinden farklı yerde olduğun için ne hissediyorsun?

- Bulduğun konumdan dolayı mutlu musun?

6. İzleyen katılımcılara bazı öğrencilerin eğitim hakkı açısından daha ileride bazılarının ise daha geride olduğu belirtilir ve bu öğrencilerin kimler olabileceği sorularak tahminler alınır.

7. Gönüllülerden hangi öğrenci rolünde olduklarını ellerinde tuttıkları rol kartını çevirerek tüm gruba açıklamaları istenir.

Gönüllülerin hangi öğrenci profilini temsil ettiklerine yönelik tahminler roller açıklanmadan alınır. Bu kısımda çok detaya girmeden birkaç tahmin aldıktan sonra etkinliğe devam edilir. Daha önce bu etkinlikte yer almış katılımcılar varsa onlardan bu kısımda sessiz olmaları istenir. Rol kartlarının en ileride bulunan gönüllüden başlanarak sırayla çevrilmesi faydalı olabilir.

8. Roller açıklandıktan sonra tüm katılımcılara;

- Farklı öğrenci rollerindeki gönüllülerin ilerlemelerine ya da geride kalmalarına neden olan faktörler nelerdi? Bu faktörlerin kaynakları nerelerdi?

- İlerlemelerine etki eden engelleri ortadan kaldırmak için neler yapılabilir?

EK-Yönergeler

- Okula ailem tarafından zamanında kaydettirildim.
- Okulumun fiziki şartları ihtiyaçlarımı karşılıyor.
- Okulumda ayrımcılığa uğramıyorum.
- Derslere aktif bir şekilde katılıyorum.
- Okul bahçesindeki oyunlarda liderlik yapabiliyorum.
- İhtiyaç duyduğumda ödevlerim için ailemin desteğini alıyorum.
- İstersem sınıf başkanı olabilirim.
- Öğretmenlerim bana saygı duyuyor.
- Okul yöneticileri benimle ilgileniyor.
- Okuldaki sportif veya sanatsal etkinliklere katılıyorum.
- Hayatta başarılı olacağıma eminim.
- Okulda rahatlıkla arkadaş edinebiliyorum.
- Öğretmenlerim akademik başarı konusunda beni destekliyor.

(Kaynak: Millî Eğitim Bakanlığı Kapsayıcı Eğitim Öğretmen Eğitimi Modülü Projesi; Okul Yöneticilerinin Eğitimi Modülü, 13-15)

9. ETKİNLİK ADI: BAŞKALARININ DUYGULARINI ANLAYABİLMEK

HEDEF KİTLE: 5-8. Sınıf

MALZEME: Tahta-tebeşir / tahta kalemi, EK'teki hikâyelerin birer çıktısı

AMAÇ: Öğrencilere empati yapabilme becerisi kazandırmak

SÜREÇ:

Karşımızdaki kişinin duygularını anlamak neden önemli? (Yanıtları alın). Eğer karşıdaki kişinin duygularını anlayabilirsek, bu ona karşı olan davranışlarımızı değiştirmemizi ve onunla daha iyi iletişim kurmamızı sağlar. Örneğin zorbalık davranışlarına maruz kalanları ya da engelli bir arkadaşımızın neler yaşadığını anlayabilmek çok önemlidir.

- *Şimdi üç gruba ayrılın. Sizlere gruplarınızda tartışmanız için bazı hikâyeler vereceğim. Size vereceğim hikâyelerdeki söz konusu kişilerin hangi duyguları yaşayabileceğini hayal etmeye çalışın. (Hikâyeleri gruplara dağıtın).*
- (Gruplar sunumlarını tamamladıktan sonra şu soruları tartışın):
 - ✓ *Hikâyelere ilişkin ne düşünüyorsunuz?*
 - ✓ *Hikâyedeki çocukların hangi duyguları yaşadıklarını hangi sözlerinden anladınız?*
 - ✓ *Hikâyelerde anlatılan durumları yaşasaydınız sizler ne hissederdiniz?*
 - ✓ *Siz ne yapardınız?*
- *Belki sizler yaşamıyorsunuz ama bu durumları yaşayan, bu duyguları her zaman duyan arkadaşlarınız var. Onlara destek olabilmek için kendimizi onların yerine koyarak neler yaşadığını anlamamız lazım. İşte buna empati diyoruz. Empati, karşımızdaki kişinin bir durum ya da olay karşısında hangi duyguları yaşayabileceğini tahmin etmek ve onun duygularını anlayabilmektir. Empati kurabilmek tüm ilişkiler için çok önemlidir. Ama özellikle zorbalık davranışlarının önlenmesinde daha da önemlidir. Eğer kendimizi bu davranışlara maruz kalan arkadaşlarımızın yerine koyabilirsek, neler hissettiklerini anlayabilirsek, belki seyirci olmak yerine onlar için bir şeyler yapabiliriz.*

(5-6.sınıflar için)

Karşımızdaki kişinin duygularını anlamak neden önemli? (Yanıtları alın). Eğer karşıdaki kişinin duygularını anlayabilirsek, bu ona karşı olan davranışlarımızı değiştirmemizi ve onunla daha iyi iletişim kurmamızı sağlar. Örneğin zorbalık davranışlarına maruz kalanları ya da engelli bir arkadaşımızın neler yaşadığını anlayabilmek çok önemlidir.

Sizlere bazı durumlar vereceğim, siz bana o durumları yaşasaydınız neler hissedebileceğinizi söyleyeceksiniz:

- *okula ya da bu sınıfa yeni gelseydin*
- *okula geç başlasaydın ve sınıftaki herkesten büyük olsaydın*
- *başka çocuklar senin (boyunla,, kılona ya da her hangi bir özelliğinle) dalga geçselerdi*
- *birileri sana isim taksaydı*
- *senden büyük çocuklar seni itip kalksalar*
- *arkadaşların sana ait olan bir şeyi senden zorla alsalar*
- *arkadaşların senin arkandan konuşsaydı*
- *arkadaşların herkese senin hakkında doğru olmayan şeyler söyleseydi*
- *en yakın arkadaşın senin sırrını başkalarına söyleseydi*
- *hiç arkadaşın olmasaydı*
- *okula sürekli aç gelseydin*
- *annenle baban boşansaydı*

“Gördüğümüz gibi böyle durumlarda olmak zor. Ama bu durumları yaşayan ve bunlardan dolayı kendini kötü, başarısız, değersiz hisseden arkadaşlarınız var. Acaba onların ne yaşadıklarını kendimizi onların yerine koyarak anlayabilir miyiz?” (Yanıtları alın) “Evet, bu mümkün. İşte bu yüzden her davranışımıza, her konuşmamıza dikkat etmeliyiz. Birisi bize bir sorununu anlatırken onu dikkatli bir biçimde dinlemeliyiz. Onun duygularını anlamaya çalışmalıyız. Peki, bu durumları yaşayan arkadaşlarımız için neler yapabiliriz?” (Yanıtları alın ve öğrencilere buldukları çözümler için olumlu geri bildirim verin).

(7-8.sınıflar için)

HİKÂYE 1:

“Bunu bana neden yaptıklarını anlamıyorum? Neden her gördüklerinde benimle dalga geçiyorlar? Neden herkesin önünde beni küçük düşürüyorlar? Ben onlara ne yaptım? Aslında hepsi Rıza'ya uyuyorlar. Rıza olmadığına pek bir şey yapmıyorlar; ama Rıza'nın yanında hepsi üzerime geliyor. Artık hiç okula gelmek istemiyorum. Yapabileceğim hiçbir şey yok, kaçıp saklanmaktan başka. Onlarla karşılaşmamak için teneffüse çıkmıyorum, okuldan çıkarken kalabalığın arasına karışmaya çalışıyorum.”

1. Hikâyedeki öğrencinin hangi duyguları hissedebileceğini yazın.
2. Neden böyle hissediyor?
3. Bu durumdan kaçmak için neler yapıyor?
4. Başka neler yapabilir?
5. Siz bu durumda olan birisi için neler yapabilirsiniz?

HİKÂYE 2:

“Allah’ım, yine başladı işte. Yine anneme bağırmağa başladı. Biraz sonra sudan bir sebepten annemi dövecek. Neden benim babam böyle? Herkesin ne iyi babası var, benimki niye böyle? Neden bu kadar içiyor, neden annemi, bizi dövüyor? Biz bir şey yapmıyoruz ki! Ama hep bir sebebi var. Ya yemek hazır değildir, ya çok siniri bozuktur. Bazen ölmek istiyorum her şeyden kurtulmak için. Okulda da kimseyle konuşamıyorum. Kimse anlamaz ki. Anlasalar bile koskoca kızın dayak yemesi hoş bir şey mi? Kalkayım sofrayı hazırlayayım, belki sakinleşir.”

1. Hikâyedeki öğrencinin hangi duyguları hissedebileceğini yazın.
2. Neden böyle hissediyor?
3. Bu durumdan kaçmak için neler yapıyor?
4. Başka neler yapabilir?
5. Siz bu durumda olan birisi için neler yapabilirsiniz?

HİKÂYE 3:

“Bazen arkadaşlarımla yaptıkları hoşuma gitmiyor. Sigara içiyorlar ve okulu kırıyorlar. Bana “Sen de gel” diyorlar, ama ben her zaman onlarla gitmek istemiyorum. Gitmeyince de benimle “Korkak! Hadi git sen uslu çocuk gibi derse gir. Erkek ol, oğlum biraz” diye dalga geçiyorlar. Onlara göre sigara içmek, okulu kırmak erkekliğin göstergesi. Son zamanlarda da sanki sarhoş gibi dolaşıyorlar. İçki içmediklerini söylüyorlar ama bir tuhaflar. Artık sanırım beni de istemiyorlar yanlarında. Onlara uymuyormuşum, keyiflerini kaçırıyormuşum. Ne yapacağımı bilmiyorum. Onlardan başka arkadaşım yok. Onlar da beni istemezlerse ne yaparım ben? Acaba söylediklerinde haklılar mı?”

1. Hikâyedeki öğrencinin hangi duyguları hissedebileceğini yazın.
2. Neden böyle hissediyor?
3. Bu durumdan kaçmak için neler yapıyor?
4. Başka neler yapabilir?
5. Siz bu durumda olan birisi için neler yapabilirsiniz?

(Kaynak: MEB Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü (2012) Özellikle Kız Çocuklarının Okullulaşma Oranının Artırılması Projesi; Öğrenci Destek Programı-Modül:3; 29-30)

10. ETKİNLİK ADI: BANA KENDİNİ ANLAT

HEDEF KİTLE: 5-8. Sınıf

AMAÇ: Öğrencilerin hem kendileri hem de arkadaşları hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamak

SÜREÇ:

Katılımcılara birer küçük kâğıda

-en sevdikleri ve

-en sevmedikleri özelliklerini yazmaları istenir.

-Arkadaşların seni tek kelimeyle tanımlayacak olsaydı ne derdi? Sorusunun cevabını da yazmaları söylenir. Cevaplayan katılımcılar kâğıtları bir torbaya koyarlar. Kâğıtlar karıştırılır, birer birer çekilerek okunur. Kâğıt sahibi sınıf tarafından tahmin etmeye çalışılır. Etkinlik sonunda:

-Kendiniz hakkında öğrendiğiniz yeni bilgiler oldu mu?

-Arkadaşlarınız hakkında öğrendiğiniz yeni bilgiler oldu mu? Soruları yönelttilerek etkinlik sonlandırılır.

11. ETKİNLİK ADI: PERDE ARKASINDAKİLERİ TAKDİR ETMEK

HEDEF KİTLE: 5-8. Sınıf

AMAÇ: Öğrencilerin hayal gücü kapasitelerini geliştirmelerine ve minnettarlıklarını göstermelerine yardımcı olmak.

MATERYAL: Teşekkür notu şablonları

SÜREÇ:

Okulların temizliğini veya güvenliğini sağlayan ya da kantin ve yemekhanede görev yapan, okulu idare eden, bize yeni şeyler öğreten, sorunlarımızı çözmemize yardımcı olan personel olmasaydı neler yaşanacağını hayal edeceğinizi açıklayın. Günümüzün daha iyi geçmesini sağlayan ama her zaman farkında olmadığımız kişiler hakkında bir sohbetle etkinliğe başlayın. İlk olarak, takdir etme üzerine konuşabilirsiniz: "Hayatınızdaki iyi insanlar ve iyi şeyler için minnettarlığınızı göstermeyi bırakırsanız ne olur? Minnettarlığınızı ifade ettiğinizde ne olur?" Bize değer verildiğini hissettiğimiz zaman, daha çok çalışmaya istekli olduğumuzu ve yaptığımız işe daha çok bağlı olduğumuzu açıklayın. Öğrencilerinizin, okulun temizliğinden veya güvenliğinden ya da kantin ve yemekhane hizmetlerinden, okulun idare edilmesinden, derslerin işlenmesinden, ortaya çıkan sorunların çözülmesinden sorumlu personelin okul binasının bakımında ve daha iyi bir öğrenme ortamı yaratmada oynadığı rolü anlamaları için yapabilecekleri etkinlikler düşünün. Öğrencilerin teşekkür notu şablonunu kullanarak seçecekleri bir okul çalışanına bir teşekkür notu yazmalarını isteyin.

EK:

TEŞEKKÜR NOTU ŞABLONU

Size (ne için teşekkür edecekseniz onu yazın) için teşekkür ederim çünkü (hayatınızda yarattığı farklılığı olabildiğince somut bir biçimde yazın.) (ne için teşekkür ettiyseniz onu yazın) olmasaydı, (teşekkür ettiğiniz şey yapılmıyor olsaydı durumun nasıl olacağını tanımlayın.) (ne yaptığını ve yaptığının sizin hayatınıza olan etkisini yazın.) için teşekkür ederim! Ben de size/yapılan işe yardımcı olmak içinve(yapabileceğiniz en az iki şeyi yazın).

ÖRNEK: Size okuldaki tuvaletleri temizlediğiniz için teşekkür ederim çünkü böylece mikrop kapıp hasta olmuyoruz. Okuldaki tuvaletler temiz olmasaydı, tuvaletleri kullanamazdık. Okulumuzu temiz tuttuğunuz ve sağlığımızı koruduğunuz için teşekkür ederim! Ben de temizliğe yardımcı olmak için sifonu çekmeyi unutmayacağım ve çöplerimi hep kutuya atacağım.

(Kaynak: www.farkyaratansiniflar.com; Okullarda Empatiyi Geliştirmek İçin Rehber; Sayfa:53)

12. ETKİNLİK ADI: EMPATİYİ GELİŞTİRME

HEDEF KİTLE: 5-8. sınıf

AMAÇ: Empati becerisinin geliştirilmesi

MALZEME: Üzerinde farklı durum ve duyguları içeren birer kâğıt.

SÜREÇ:

Grup lideri üzerinde farklı durumları içeren cümlelerin yazılı olduğu ve altında da olası duyguları içeren birer kâğıt dağıtır. Üyelerden verilen durumun yanına kâğıdın altında yer alan duygulardan uygun olanı yazmalarını ister. Grup üyelerinin cevapları değerlendirilir. Bunun üzerine grup lideri empati kavramından "bir kişiyi anlamak için kendimizi onun yerine koyarak onun duygularını anlamaya çalışmaktan" bahseder. Bunun içi karşınızdakinin beden hareketlerinden ya da konuşmalarından onun duygularını anlamaya çalışmanın, kurulan ilişkileri daha da güçlendireceğinden söz eder.

Tartışma Soruları:

- Sizce insanların duygularını beden hareketlerinden anlayabilmek kolay mı?
- Karşınızdaki kişinin beden hareketlerinden ne hissettiğini anlayabiliyor musunuz?
- Sizce karşınızdaki kişiler sizin beden hareketlerinizi anlamlandırabiliyorlar mı?

DUYGU

1. Gözlerini koca koca açmış , pencereden bakan adam.....
2. Arkasından alay edilen çocuk
3. Maçta basket atan çocuk
4. Çok iyi bir not alan çocuk
5. Yolda ölmüş bir hayvan gören çocuk
6. Sınıfa girdiğinde kendisine gülen kişileri gören çocuk
7. Hep hata yapan bir çocuk.....
8. Hiç soru sormayan bir çocuk.....
9. Ağlayan bir çocuk
10. Arkadaşları tarafından oyuna çağrılan bir çocuk

**Duygular: Mutluluk,endişe,korku, heyecan,öfke,can sıkıntısı, memnuniyet, yok saymak, terk etmek, utanmak, başarabilme duygusu, merak*

(Kaynak: Yukay,Müge (2004). Örnek Grup Rehberlik Programları, İstanbul:Nobel Yayın Dağıtım, 174-176)

13. ETKİNLİK ADI: EMPATİK KUTULAR

HEDEF KİTLE: 5-8. sınıf

AMAÇ: Empati becerisinin geliştirilmesi

MALZEME: Her öğrenci için çeşitli süsleme materyalleriyle süslenmiş karton kutular

SÜREÇ:

- Öğretmen sınıfta empatinin ne olduğunu anlatır ve çocuklar tarafından tam olarak anlaşıldığına emin olur.
- Ardından çocuklar sınıfa kartonlar yapıştırıcılar ve çeşitli süsleme materyalleri getirir. Getirdikleri materyallerle kendilerine ait bir kutu yapar ve üzerine isimlerini yazarlar.
- Öğrenciler bir ay boyunca kutularını sınıfta tutarlar.
- Bu bir ay süresince her öğrenci yaşadığı olaylara başka bakış açılarıyla bakmaya çalışır. Her çocuk deneyimlediği olayları, öncelikle kendi bakış açısıyla, ardından karşısındaki kişinin bakış açısıyla bakarak bir kâğıda yazar ve kutusuna atar. Böylece olaylara ve durumlara alternatif bakış açıları getirmeyi öğrenir.
- Bir ay sonunda kutular açılır ve herkesin kâğıtları sayılır. En fazla empatik bakış açısı geliştirmiş olan öğrenci ayın “Empatiği” seçilir.

(Kaynak: Özdemir, Elif (2012) degerler.org (Değerler Eğitimi Merkezi))

BÖLÜM 3

VELİ ETKİNLİKLERİ

1. ETKİNLİK ADI: İLETİŞİM ENGELLERİ

HEDEF KİTLE: Veliler

AMAÇ: İletişime engel olan faktörlerin farkına varmalarını sağlamak

MATERYAL: Farklı davranışların yazılı olduğu küçük yaka kâğıtları

SÜREÇ:

Katılımcılardan istekli olan 8 kişilik grup daire olacak şekilde oturtulur. İletişim engellerine ilişkin bir etkinlik yapacağımız söylenir. Her bir katılımcının yakasına kendisinin görmemesi gereken diğer grup üyelerinin kartta yazdığı şekilde davranmasını sağlayacak cümleler yazılı olan kartlar asılıdır. Bana bakmayın, sözümü kesin, eleştirin, kakhalarla gülün, tepki vermeyin, sürekli soru sorun, dalga geçin/söylediklerimi hafife alın, dikkatle dinleyin, sürekli övün.

Herhangi bir konu hakkında sohbet başlatılır ve küçük grubun tüm üyelerinin sohbeti devam ettirmesi sağlanır. Sohbet esnasında diğer üyeler, konuşmakta olan kişinin yakasında hangi kart varsa o kişiye ona göre davranır. Sohbet bir süre devam ettirilir. Bittiğinde her üyeye yakasındaki yönergeye ilişkin tahmini sorulur; sohbet esnasında neler hissettiği geri dönütü alınır. İletişim engelleri konusunda genel bilgiler verilerek etkinlik sonlandırılır.

2. ETKİNLİK ADI: ÇOCUĞUN İHTİYAÇLARI

AMAÇ: Yetişkinlerin, çocuğun ihtiyaçları konusunda farkındalık yaşamasını sağlamak. Büyük grup 5-6' şarlı küçük gruplara ayrılır. Her bir gruba büyük boy bir kağıda çizilmiş çocuk resmi verilir. Sizce bu çocuğun ihtiyaçları nelerdir? Bu ihtiyaçları karşısındaki beklentileri neler olabilir? Bu beklentileri karşılayacak olan kimlerdir? Küçük grup çalışmasında cevaplanan sorular tahtaya lider tarafından yazılır.

SAĞLIKLI OKUL ORTAMI: Büyük gruba sorulur: Sizce çocuk açısından sağlıklı bir okul ortamında olması gerekenler nelerdir? Cevaplar tahtaya lider tarafından yazılır. Önceki ihtiyaçların okul ortamı tarafından hangilerinin karşılandığı hakkında tartışma yapılır.

AİLEMİ HATIRLIYORUM: Büyük grup 5-6'şarlı küçük gruplara ayrılır. Her gruba hazırlanan soruları içeren kâğıtlardan verilir ve cevaplamaları istenir.

Sorular:

1-Çocukluğunuzu, ilk veya ortaokul yıllarınızı hatırlayın. Anılarınızda size kendinizi çok iyi hissettiren ve hatırladığınızda güzel duygular uyandıran, sizi gülümseten bir yetişkini (anne, baba, akrabalarından biri, komşunuz) hatırlayın. O yetişkin size ne demişti, nasıl davranmıştı? Anınızı yazınız.

2- Çocukluğunuzu, ilk veya ortaokul yıllarınızı hatırlayın. Anılarınızda size kendinizi kötü hissettiren ve hatırladığınızda sizi rahatsız eden/ üzen/utandıran/korkutan bir yetişkini (anne, baba, akrabalarından biri, komşunuz) hatırlayın. O yetişkin size ne demişti, nasıl davranmıştı? Anınızı yazınız.

PROJECT SUMMARY

Considering the history of humanity, it used to be less common to communicate with different cultures in traditional societies, whereas in modern world, social dynamics require us to act with a high level of empathy. Empathy is not something that can be spontaneous or memorable; it is meaningful in case it is part of everyday habits. Decrease of this part with time leads to turning negative behaviors in humans into a habit. In that case, does our education system find solution to these negativities? While our education system makes specialization in a field (mathematics, science etc.) a dominant element, it does not focus on acquiring good behaviors. In order to provide a philosophical change in the concept of “respect for differences”, the Ministry of National Education started teachers trainings in scope of Inclusive Education Project. We wish to comprehend empathy and turn it into behavior with the idea that strengthens and complements our Ministry’s project. Within the scope of our project, we will have significant experiences with 13 local events. There are details of all our activities on monthly basis in the attached activity guide. The aim of each activity is presented in detail. 10 teachers, 30 students and 20 parents from each institution will take part in these activities. 12 activities will take place within the scope of international activities. A total of 64 teachers and 36 students will take part in transnational mobilities. Our project activities are planned in three stages: 1)Recognizing your own emotions 2)Expressing emotions 3)Recognizing and accepting feelings of others. Activities will begin by noticing their own feelings. It seems not possible for individuals who cannot express themselves to realize the feelings of other individuals and respect their differences. Activities will be carried out methodologically based on drama, group play, role playing and sharing activities. Our aim is to improve the empathy skills of the groups taking part in the activities by means of these methods and to disseminate it to wider audience. Each partner institution is an important part of local and international activities. Among the project partners, there are teachers highly experienced in the field of the project. This will gain quality on the implementation stages. In addition to local activities, international activities are very important in terms of experiencing and sharing of good practice. We are aware of the fact that we need to carry out activities in a meaningful plan with our project partners who have different conditions from us. Collaboration with different teachers, students, cultures, institutions and systems will enable us to raise empathy on a philosophical basis. These activities, which we start with a small group, will become widespread in our institution and in our environment and the number of people we reach will be an important indicator of our success. Moreover, there are many values that our project will add to our institution standards. We are curious about the renewed educational practices of Poland and Bulgaria after their joining the EU. We aim to compare our responses to common problems with Macedonia having close geographical position to us; to observe the impact of authorizing local administration in respect to education management by softening centralist structure on the education systems of our partner in Portugal, to experience practices in education systems in respect of democracy culture, respect to differences and empathy and to integrate good classroom practices into our corporate structure. All these experiences will undoubtedly contribute to our understanding of mutual language learning and European culture and contribute to a healthier integration with Europe. As a result, all of our project experiences will show that empathy in education is as important as specializing in a field. In line with the 2023 vision of National Education, studies that will contribute to the formation of a qualified and inclusive education are extremely significant. We need all good practice in order to sustain existence of all our differences in a valuable way in complicating society. It is also among our expectations to obtain a sound and practical scientific basis for the results intercultural differences may bring out. Thus, we would like to have a road map for future studies. As a result of all these experiences, we will create a booklet containing information such as the importance of empathy in education and the activities of the project to be published in partner countries as well. In line with the experiences we will gain at the end of the project, our students and teachers will be ensured to sustain and spread the feeling of being aware of the other with the studies to be carried out outside the classroom by planning activities in benefit of Community Services (Kızılay, Yeşilay, Lösev..) at the beginning of each term. That’s why we call it “Find my echo in you”.

KAYNAKÇA:

Millî Eğitim Bakanlığı Kapsayıcı Eğitim Öğretmen Eğitimi Modülü Projesi; Okul Yöneticilerinin Eğitimi Modülü

Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü (2014) Çocuğa Yönelik Şiddetin Önlenmesi Projesi; Yaşam Becerileri Etkinlik Kitabı

MEB Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü (2012) Özellikle Kız Çocuklarının Okullulaşma Oranının Artırılması Projesi; Öğrenci Destek Programı-Modül:3; 29-30

www.farkyaratansiniflar.com; Okullarda Empatiyi Geliştirmek İçin Rehber

ashokaturkiye. (2018). ashokaturkiye. <https://ashokaturkiye.org/cocuklar-icin-ashoka/> adresinden alındı

BAKIRCIOĞLU, R. (2012). Ansiklopedik Eğitim ve Psikoloji Sözlüğü. Ankara: Anı Yayınevi.

BAL , F., & OKKAY, İ. (2021). İletişim Teknolojileri ve Değişen Empati Kavramı. Humanistic Perspective, 201.

DÖKMEN, Ü. (2010). Sanatta ve Günlük Yaşamda İletişim Çatışmaları ve Emmpati. İstanbul: Remzi Kitabevi.

DÖKMEN, Ü. (2019). EMPATİNİN YENİ BİR MODELE DAYANILARAK ÖLÇÜLMESİ VE PSİKODRAMA İLE GELİŞTİRİLMESİ. Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences , 155-190.

GORDON, M. (2017, Kasım 6). huffpost. https://www.huffpost.com/entry/empathic-civilization-bui_b_464359 adresinden alındı

ÖZBEK, M. (2010). İnsan İlişkilerinde Empatinin Yeri ve Önemi. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 568-587.

Özdemir,Elif (2012) www.degerler.org (Değerler Eğitimi Merkezi)

PALA, A. (2008). Öğretmen Adaylarının Empati Kurma Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 13-23.

rootsofempathy. (nd). rootsofempathy. <https://rootsofempathy.org/> adresinden alındı

SOFFEL, J. (2016, Mart 10). weforum.org. <https://www.weforum.org/agenda/2016/03/21st-century-skills-future-jobs-students/> adresinden alındı

TARHAN, N. (2010). Toplum Psikolojisi. İstanbul: Timaş Yayınları.

TDK. (2022, 7 25). <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı

TUNCA, T., & İL, S. (2009). SOSYAL HİZMET UYGULAMASINDA EMPATİYİ YENİDEN DÜŞÜNMEK. Toplum ve Sosyal Hizmet , 39-56.

Taşep, Sacid (2012). www.degerler.org (Değerler Eğitimi Merkezi)

Yukay, Müge (2004). Örnek Grup Rehberlik Programları, İstanbul: Nobel Yayın Dağıtım, 174-176

YÜKSEL, A. (2015). A. YÜKSEL, & Y. KABAPINAR içinde, Empati ilke Gelişmek Empatiyi Geliştirmek: ÇOCUK ve EMPATİ (s. 2-17). Ankara: Pegem Yayınevi.

Bu kitap Erasmus+ programı kapsamında Avrupa Komisyonu Ana Eylem 2 okullar Arası Değişim Ortaklığı alanında gerçekleştirilen Sarnıç Şehit Uzman Çavuş Egemen Yıldız Ortaokulu Gaziemir, İzmir koordinatörlüğünde Szkoła Podstawowa nr 9 im. Generała Józefa Wybickiego , Petar Pop Arsov, Vasil Levski ” Primary School okullarının ortaklığıyla yürütülen 2019-1-TR01-KA229-077051 numaralı Sendeki Yankımı Keşfet başlıklı projenin bir ürünüdür.

